

Forsvarets
innbyggerundersøkelse
2019

Rapport av
Kantar

FORSVARETS INNBYGGERUNDERSØKELSE 2019

1.	Hovedfunn.....	3
2.	Om undersøkelsen	4
2.1	Bakgrunn og formål	4
2.2	Utvalg og målgruppe.....	4
	Vekting og representativitet	5
	Feilmarginer	5
2.3	Rapporten	6
	Snittverdier	7
2.4	Gjennomføring.....	7
3.	Inntrykk og omdømme.....	8
3.1	Omdømme	8
3.2	Dagens Forsvar	17
4.	Forsvaret i media	19
5.	Trusselbilde og forsvarsevne.....	22
5.1	Trusselvurdering	22
5.2	Bidragsevne og oppgavehåndtering	25
6.	NATO	29
6.1	Syn på NATO	29
6.2	Norge og NATO	30
7.	Forsvarets enheter	33
8.	Norske soldater	36
9.	Verneplikt.....	37
10.	Utdanning og karriere i Forsvaret	39
10.1	Utdanning.....	39
10.2	Jobb	40
	Vedlegg.....	42
	Kjennskap: Totalforsvaret.....	42
	Tilknytning og erfaring.....	43

Tabeller

Tabell 1 Uvektet og vektet utvalg, samt avvik fra populasjon.....	5
Tabell 2 Feilmarginer i et uendelighetsunivers	6
Tabell 3 Korrelasjonsanalyse med overordnet inntrykk (omdømme) av Forsvaret	10

Figurer

Figur 1 Antall respondenter fordelt på fylker	4
Figur 2 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske Forsvaret? (Q1)	8
Figur 3 Overordnet inntrykk: 2011-2019.....	9
Figur 4 Hvor interessert er du i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre? (Q2)	11
Figur 5 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver? (Q24)	11
Figur 6 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver?	12
Figur 7 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder (Q6)	13
Figur 8 Inntrykk av Forsvaret på ulike områder: 2011-2019	14
Figur 9 Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret? (Q7)	15
Figur 10 Verdier/egenskaper: 2011-2019	16
Figur 11 Har du inntrykk av at Forsvaret i Norge er for lite, passe eller for stort i størrelse i forhold til de oppgavene det skal utføre? (Q32).....	17
Figur 12 Hvor nødvendig mener du det er for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon? (Q21) t.v. og andel meget nødvendig: 2011-2019 t.h.	17
Figur 13 Mener du at Forsvaret blir styrket eller svekket i løpet av de neste tre årene (Q8_copy)	18
Figur 14 Forsvaret er ofte omtalt i media. Kan du nevne en sak eller et tema som du spesielt har lagt merke til den siste tiden? (Q28) Andel som har lagt merke til én eller flere saker.....	19
Figur 15 Vil du si at dette var en positiv eller negativ sak for Forsvaret? (Q29) Basert på først nevnte sak	20
Figur 16 Forsvaret er ofte omtalt i media. Kan du nevne en sak eller et tema som du spesielt har lagt merke til den siste tiden? Første sak nevnt (Q28)	21
Figur 17 Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? (Q8).....	22
Figur 18 Trusselvurdering: 2011-2019	23
Figur 19 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene? (Q10)	25
Figur 20 Forsvarets bidragsevne: 2011-2019.	26
Figur 21 Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/vil kunne løse følgende oppgaver? (Q4)	27
Figur 22 Forsvarets oppgavehåndtering: 2011-2019	28
Figur 23 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av NATO? (Q13_copy_1)	29
Figur 24 Hvor god eller dårlig kjennskap har du til NATOs formål? (Q11_copy_1).....	30
Figur 25 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q31)	30
Figur 26 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? 2018 og 2019 (Q31)	31
Figur 27 Hvor positiv eller negativ er du til at andre Nato-land trener og øver i Norge? (Q33).....	32
Figur 28 Hvor godt kjenner du Forsvarets ulike enheter? (Q25).....	34
Figur 29 Kjennskap til Forsvarets enheter: 2011-2019.....	34
Figur 30 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? (Q27)	35
Figur 31 Inntrykk av Forsvarets enheter: 2011-2018	35
Figur 32 Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater? (Q20).....	36
Figur 33 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q11)	37
Figur 34 Hvor godt eller dårlig er du kjent med at kvinner født i 1997 eller senere, på lik linje med menn, blir vernepliktige og blir innkalt til førstegangstjeneste? (Q12).....	38
Figur 35 I hvilken grad vil du anbefale en gutt/jente som er ung i dag å gjennomføre førstegangstjeneste? (Q14/Q15).....	38
Figur 36 Hvis du skulle anbefale en utdanning i dag, hvor attraktivt mener du det ville være å velge en utdanning i Forsvaret? (Q18).....	39
Figur 37 Nedenfor følger noen utsagn om Forsvaret som arbeidsplass. Hva er ditt inntrykk av hvor godt eller dårlig disse utsagnene passer for Forsvaret? (Q19)	40
Figur 38 Forsvaret som arbeidsplass: 2011-2019.....	41
Figur 39 Hvor godt kjenner du til totalforsvaret (samarbeid mellom Forsvaret og det sivile samfunnet)?.....	42
Figur 40 Hvor får du informasjon om Forsvaret fra? (Q3).....	43
Figur 41 I hvilken sammenheng har du erfaring med/vært i kontakt med Forsvaret? (Q35)	44
Figur 42 Når var du sist i kontakt med Forsvaret? (Q36).....	45

1. Hovedfunn

Endringer det siste året

Befolkningens inntrykk av Forsvaret er omlag like godt i 2019 som i fjor, men opplever en svak tilbakegang (3 prosentpoeng færre har ganske/meget godt inntrykk).

Vesentlig flere har lagt merke til mediasaker hvor Forsvaret blir nevnt. Disse mediasakene oppfattes som betraktelig mer negative for Forsvaret enn tidligere år. Av mediasaker som nevnes, oppgir svært mange KNM Helge Ingstad. Seksuell trakassering er også blant sakene mange nevner.

År	Lagt merke til mediasak	Saken var negativ for Forsvaret
2015	32 %	48 %
2016	42 %	68 %
2017	30 %	54 %
2018	28 %	47 %
2019	40 %	78 %

Befolkningen har også betydelig mindre godt inntrykk av Sjøforsvaret og at Forsvaret passer like godt for kvinner som for menn. Dette er det naturlig å se i lys av mediasakene befolkningen nevner å ha lest/hørt om.

År	Godt inntrykk av Sjøforsvaret	Forsvaret er en arbeidsplass som passer like godt for kvinner som for menn
2015	57 %	56 %
2016	59 %	51 %
2017	56 %	56 %
2018	59 %	58 %
2019	48 %	49 %

Tatt til betraktning utviklingen over de siste to år, ser vi også en nedgang i andelen som mener at det er meget nødvendig med forsvar i Norge i dagens situasjon. Resultatene skiller seg først fremst ut i sammenlikning med 2016- og 2017-resultatene.

År	Forsvar er meget nødvendig
2011	61 %
2012	62 %
2013	62 %
2014	67 %
2015	69 %
2016	72 %
2017	74 %
2018	68 %
2019	65 %

Inntrykket av NATO er styrket det siste året (7 prosentpoeng flere har godt inntrykk). Det samme gjelder til dels andre spørsmål relatert til NATO. Kjennskapen til NATOs formål har blitt noe bedre. Andelen som mener at Norge bør bistå andre NATO-land dersom ett eller flere blir angrepet og at NATO-medlemsskap gjør det mindre aktuelt for en annen nasjon å angripe Norge har økt noe. Andelen som er positive til at andre NATO-land trener og øver i Norge har også økt noe.

2. Om undersøkelsen

2.1 Bakgrunn og formål

Forsvarets innbyggerundersøkelse er en årlig undersøkelse som kartlegger befolkningens syn på Forsvaret. Undersøkelsen har blitt gjennomført siden 2011, og av Kantar siden 2016.

Prosjektleder Joakim Wold Nylén har vært ansvarlig for gjennomføring og rapportering av undersøkelsen.

Undersøkelsen og denne rapporten blir blant annet brukt som styringsverktøy for Forsvarets ledelse og kommunikasjonsorganisasjon.

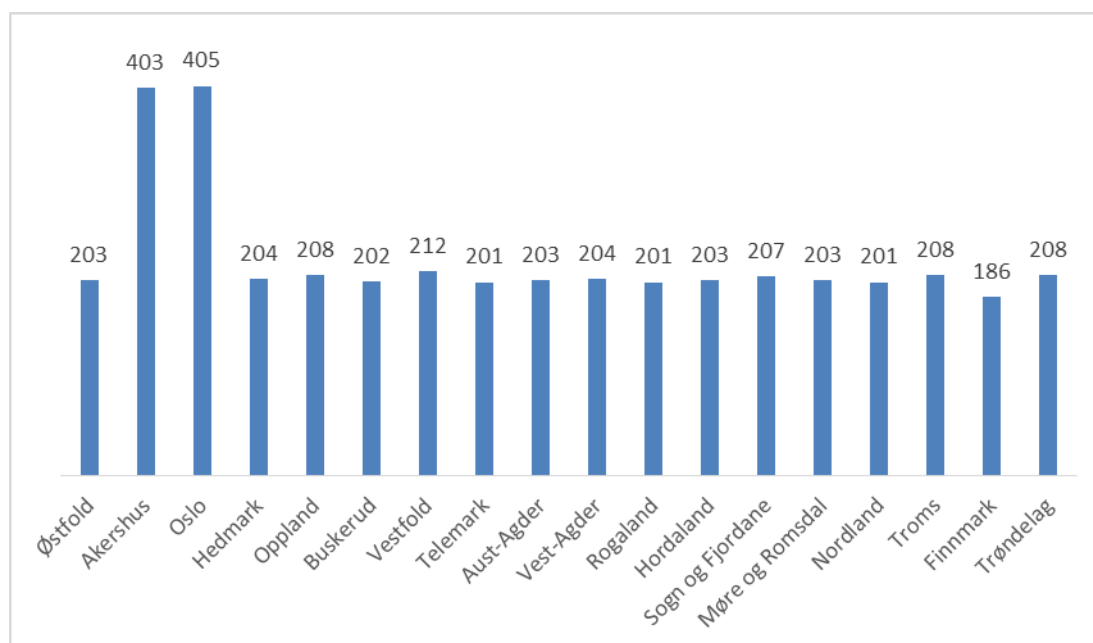
Prosjektansvarlig fra Forsvaret er Torunn Sæth, leder i analyseavdelingen, Forsvarets mediesenter.

2.2 Utvalg og målgruppe

Målgruppen for undersøkelsen var norske innbyggere i alderen 18+ år.

For å kunne se nærmere på geografiske forskjeller ble utvalget stratifisert etter fylker. Etersom Oslo og Akershus utgjør de største fylkene (flest innbyggere) kreves større utvalgsstørrelse for å oppnå lave feilmarginer. Derfor ble det gjennomført flere intervjuer i Oslo og Akershus, og de resterende intervjuene var jevnt fordelt på øvrige fylker¹.

Figur 1 Antall respondenter fordelt på fylker

¹ Målet var 400 intervju for Oslo og like mange for Akershus. Mål for de øvrige fylkene var 200 intervju pr fylke. I Finnmark ble det tatt noen færre intervju (186 intervju). I øvrige fylker ble det tatt mellom 201 og 212 intervju.

Vekting og representativitet

Enhver befolkningsundersøkelse vil få en utvalgsfordeling som avviker fra populasjonen. Avviket oppstår ettersom noen personer er mer villige til å svare på undersøkelser enn andre. Derfor er det vanlig med underrepresentasjon av blant annet lavt utdannede og unge (spesielt unge menn). Nettoutvalget i årets undersøkelse har samme, kjente avvik. For å gjøre undersøkelsen representativ, må nettoutvalget (fordelingen av personer som har svart på undersøkelsen) vektet. Vektingen gjør utvalgsfordelingen lik populasjonsfordelingen etter kjente karakteristika. De kjente karakteristikaene er innhentet fra offentlig statistikk fra SSB.

Nettutvalget er vektet i henhold til populasjonsfordelingen med tanke på geografi (fylker), kjønn og alder (8-delt) og utdanning (2-delt)². Etter vekting er resultatene representative for befolkningen med hensyn til disse karakteristikaene. Uvektet og vektet populasjonsfordeling fremgår av tabell 1.

Tabell 1 Uvektet og vektet utvalg, samt avvik fra populasjon.

		Uvektet	Vektet	Overrep- resentasjon
Geografi	Oslo/Akershus	20%	25 %	-5 %
	Rest Østland	30%	26 %	4 %
	Sør-/Vestland	30%	31 %	-1 %
	Tr.lag/Nord-Norge	20%	18 %	2 %
Alder	Under 30	11%	20 %	-10 %
	30-44	21%	26 %	-5 %
	45-59	29%	26 %	3 %
	60+	40%	28 %	11 %
Kjønn	Mann	52%	50 %	2 %
	Kvinne	48%	50 %	-2 %
Utdanning	VGS/GSK	63%	67 %	-3 %
	Høy/uni	37%	33 %	3 %

Feilmarginer

Det vil alltid knytte seg en viss usikkerhet til resultatene når vi spør et utvalg av målgruppen (befolkningen over 17 år). Denne usikkerheten, eller feilmarginen, kan beregnes statistisk. Et sentralt mål i denne sammenhengen er standardavviket. Standardavviket beregnes ut fra hvor mye hver enkelt enhet avviker fra gjennomsnittet for alle enhetene i undersøkelsen med hensyn til den egenskapen vi ønsker å måle. Med utgangspunkt i standardavviket kan vi beregne feilmarginen for det aktuelle resultatet. Fastsettelsen av feilmarginen vil også avhenge av hvor stor usikkerhet vi er villige til å akseptere. Det vanlige er å angi feilmarginer basert på 95 prosent sannsynlighet. Det vil

² Rimvekt. < 1 % av utvalget har over 3 i vekt. Maksvekt 4,07. Anses som akseptabelt, og høye vekter er i en del tilfeller forventet som konsekvens av utvalgsdesignet. Vektet fordeling i tabell 1 samsvarer med populasjonsfordelingen.

si at det bare er 5 prosent sannsynlighet for at den faktiske fordelingen i befolkningen ikke ligger innenfor de oppgitte feilmarginene.

I «uendelighetsunivers» uttrykkes feilmarginer i standardiserte størrelser, hvor populasjonen er minimum 10 ganger større enn nettoutvalget. Disse feilmarginene vises i tabell 2, og er veiledende for tolkning av resultatene i denne undersøkelsen.

Feilmarginene øker jo jevnere svarfordelingen på et spørsmål er. Dersom 5 (eller 95) prosent av innbyggerne er enige i en påstand, vil det reelle svaret med en sannsynlighet på 95 prosent være et sted mellom 4,3 (94,3) og 5,7 (95,7) prosent. Feilmarginene er også større jo mindre utvalget er.

Tabell 2 Feilmarginer i et uendelighetsunivers

Antall enheter/Svar	Størrelsen på feilmarginen i +/- prosentpoeng						
	50(50) %	40(60) %	30(70) %	25 (25) %	20(80) %	10(90) %	5(95) %
25	20,4	20,0	18,7	17,7	16,3	12,2	8,9
50	14,3	14,0	13,1	12,4	11,4	8,6	6,2
100	10,1	9,8	9,2	8,7	8,0	6,0	4,4
200	7,1	6,9	6,5	6,1	5,7	4,3	3,1
400	5,0	4,9	4,6	4,3	4,0	3,0	2,2
500	4,5	4,4	4,1	3,9	3,6	2,7	2,0
600	4,1	4,0	3,7	3,5	3,3	2,5	1,8
800	3,5	3,5	3,2	3,1	2,8	2,1	1,5
1000	3,2	3,1	2,9	2,7	2,5	1,9	1,4
1500	2,6	2,5	2,4	2,2	2,1	1,5	1,1
2000	2,2	2,2	2,0	1,9	1,8	1,3	1,0
2500	2,0	2,0	1,8	1,7	1,6	1,2	0,9
3000	1,8	1,8	1,6	1,6	1,4	1,1	0,8
5000	1,4	1,4	1,3	1,2	1,1	0,8	0,6

2.3 Rapporten

Denne rapporten tar utgangspunkt i de mest sentrale spørsmålene i undersøkelsen³. Rapporten presenterer funn på land-nivå grafisk, og kommenterer eventuelle nedbrytninger i tekst.

Rapporten er kategorisert etter temaområder:

- Inntrykk og omdømme (kap. 3)
- Forsvaret i media (kap. 4)
- Trusselbilde og forsvarsevne (kap. 5)
- NATO (kap. 6)
- Forsvarets enheter (kap. 7)
- Norske soldater (kap. 8)
- Verneplikt (kap. 9)
- Utdanning og karriere i Forsvaret (kap. 10)

³ Bakgrunnsvariabler fra undersøkelsen er presentert i vedlegg.

Snittverdier

Noen av resultatene presenteres ved gjennomsnitt. Gjennomsnittsverdiene er beregnet uten «vet ikke». Hvilke snittverdier som korresponderer til hvilke verdier i den originale svarskaalen er oppgitt i tilhørende fotnoter. I de fleste tilfeller vil snittverdiene variere fra 1-5 eller 1-4 der 1 er lavt/negativt og 4/5 er høyt/positivt. Svarfordelingen (i prosent) blir likevel kommentert i teksten for årets resultater.

Grafikken har varierende og tilpassede skalaer, for å tydeliggjøre endringer. Hvor store endringene er, må derfor ses i sammenheng med verdiene. Hvor store endringene er, blir kommentert i tekst.

Snittverdiene gir et samlet uttrykk for bevegelser i svarene. At snittverdien er den samme betyr ikke at svarfordelingen er lik. Eksempelvis kan holdninger til en påstand være mer polarisert (relativt mange svarer på ytterpunktene av skalaen) sammenliknet med holdninger til en annen påstand. Likevel kan snittverdien være den samme for begge påstander. Derfor presenteres svarfordelinger og snittverdier.

2.4 Gjennomføring

Undersøkelsen ble gjennomført på GallupPanelet, Kantar sitt internettpanel.

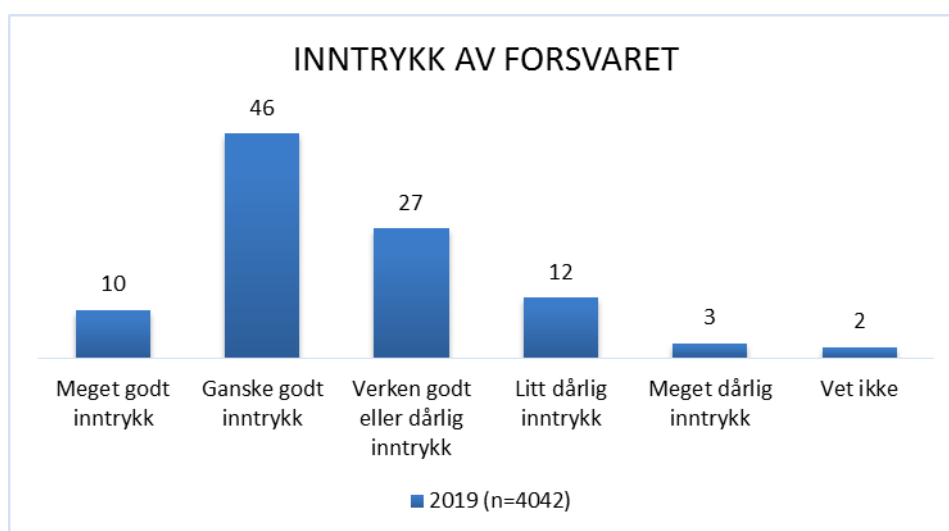
Undersøkelsen ble sendt ut 8. mai 2019 (test-utsending 6. mai), og avsluttet 31. mai.

Det ble gjort flere utvalgstrekk og purringer på de ulike utvalgstrekkene for å oppnå ønsket utvalgsfordeling underveis i feltperioden. Undersøkelsen ble sendt ut til totalt 8.393 panelister, og innen undersøkelsen ble avsluttet hadde 4.062 panelister svart på undersøkelsen. Dette gir 48 % svar.

3. Inntrykk og omdømme

3.1 Omdømme

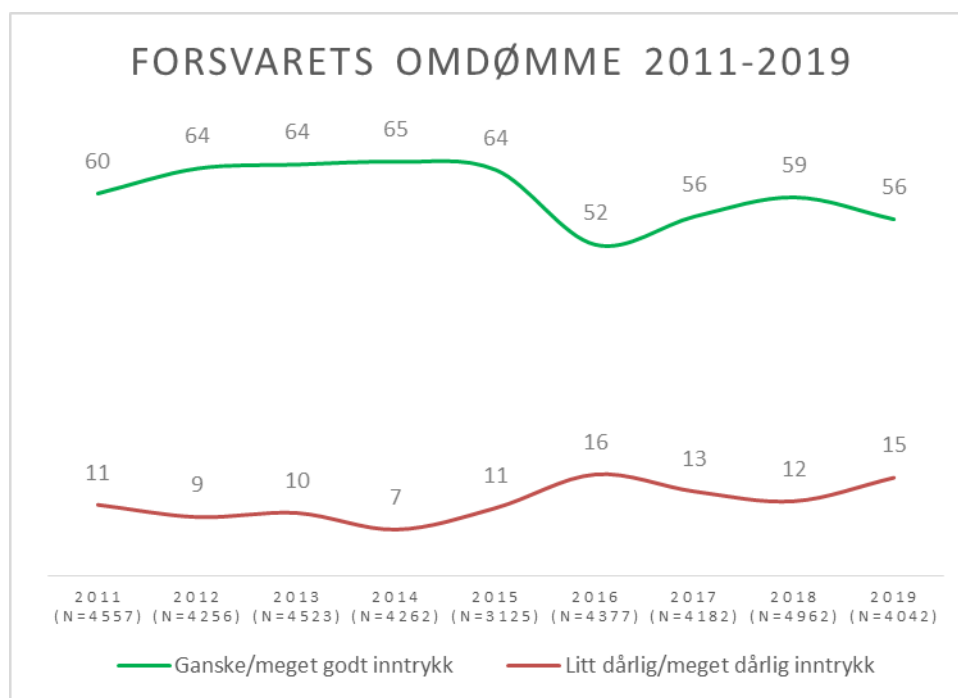
Figur 2 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske Forsvaret? (Q1)

I underkant av 6 av 10 (56 %) av innbyggere har et godt inntrykk av Forsvaret. Relativt få har et meget godt inntrykk (10 %), og i underkant av halvparten (46 %) har ganske godt inntrykk av Forsvaret. 27 % har verken godt eller dårlig inntrykk, og 15 % har dårlig inntrykk.

Inntrykket er best blant de yngste, og dårligst blant de eldste. Likevel er det relativt få av de eldste i befolkningen som har dårlig inntrykk (17 %). Inntrykket varierer noe med hvor innbyggerne bor. Inntrykket er svakest blant innbyggere som bor på Sør- eller Vestlandet (52 % med godt inntrykk), og trekkes spesielt ned av innbyggere i Hordaland (47 %) og Møre- og Romsdal (50 %). Innbyggere i de tre nordligste fylkene har også mindre godt inntrykk av Forsvaret sammenliknet med mange andre fylker (i snitt 53 % med godt inntrykk). Inntrykket av Forsvaret er noe bedre på Østlandet (58 % med godt inntrykk), som trekkes spesielt opp av innbyggere i Oppland og Vestfold (63 %). I tillegg har innbyggerne i Trøndelag et spesielt godt inntrykk av Forsvaret (62 %). Dette er kjente trender fra tidligere innbyggerundersøkelser, med unntak av Hordaland som skiller seg ut i årets undersøkelse.

Figur 3 Overordnet inntrykk: 2011-2019

Årets undersøkelse viser en svak nedgang i Forsvarets omdømme sammenlignet med fjoråret. I 2011 hadde 60 % av befolkningen godt inntrykk av Forsvaret. I 2012 styrket Forsvarets omdømme seg, og har frem til 2015 ligget stabilt rundt 64 %. I 2016 opplevde Forsvaret et tydelig svakere omdømme. Nedgangen ble knyttet til omfanget av negative mediasaker om Forsvaret. Siden 2016 har omdømmet blitt styrket frem til i fjor. Omdømmet i 2019 opplever en svak nedgang, for første gang på 3 år, og er omtrent tilbake på 2017-nivå.

I tillegg til at noen færre har godt inntrykk (3 prosentpoeng), er det også noen flere som har dårlig inntrykk av Forsvaret sammenlignet med i 2018 (4 prosentpoeng). Omdømmet er svekket blant de fleste innbyggerne uavhengig av alder, kjønn, utdanning og geografi. Omdømmet er samtidig spesielt svekket blant innbyggere i Hordaland. Hele 14 prosentpoeng færre oppgir å ha et godt inntrykk av Forsvaret i 2019 sammenliknet med i 2018. I øvrige fylker varierer forskjellen mellom +2 og -6 prosentpoeng i andelen som har godt inntrykk av Forsvaret i 2019 sammenliknet med i 2018.

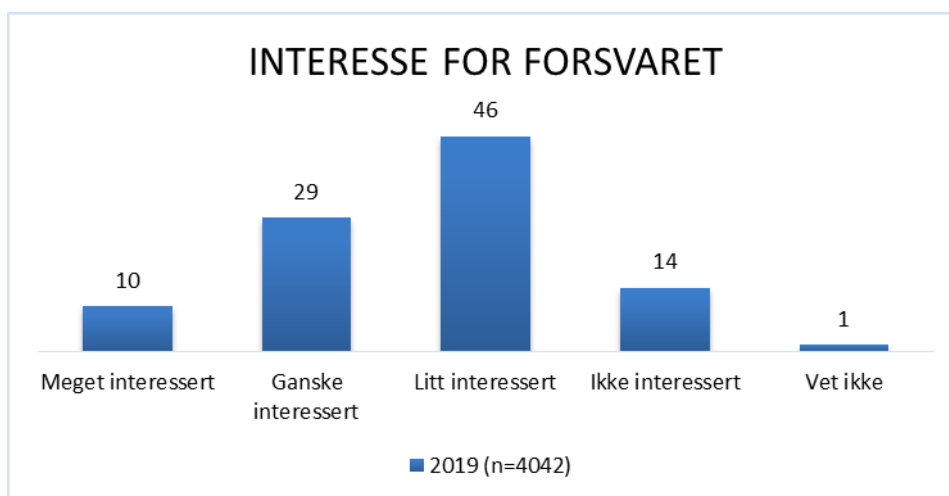
Gjennom korrelasjonsanalysen i tabell 3 (på neste side), ser vi at Forsvarets omdømme (overordnet inntrykk) henger sterkt sammen med vurdering av Forsvarets verdier/egenskaper, oppgavehåndtering og våpengrener av Forsvaret på ulike områder. Inntrykk av Forsvaret på ulike området, vurderinger av norske soldater og Forsvarets bidragsevne og henger også sammen med omdømme (overordnet inntrykk). Disse sammenhengene er også sterke, men dog noe svakere enn de først nevnte indeksene. Øvrige sammenhenger er relativt svake, dog signifikante; sammenhengen mellom omdømme og inntrykk av NATO, viktigheten av innkjøp av kampfly, vurdering av medieomtale, øving med NATO-land og nødvendigheten av forsvar. Øvrige sammenhenger er svake/ikke nevneverdige.

Tabell 3 Korrelasjonsanalyse med overordnet inntrykk (omdømme) av Forsvaret⁴

Spørsmål / spørsmålsett	Korrelasjon
Verdier/egenskaper	0,64
Oppgavehåndtering	0,58
Våpengrener	0,57
Inntrykk	0,52
Norske soldater	0,48
Bidragsevne	0,45
Inntrykk av NATO	0,37
Innkjøp av kampfly	0,29
Vurdering av medieomtale	0,27
Øving med NATO-land	0,27
Nødvendigheten av forsvar	0,26
Medlemsskap i NATO gjør det mindre aktuelt å angripe Norge	0,19
Norge bør bistå andre NATO-land	0,17
Andre NATO-land bør bistå Norge	0,15
Interesse for Forsvaret	0,15
Kjennskap Forsvarets oppgaver	0,14
Forsvarets størrelse	0,08
Trusselvurdering	0,00

⁴ Korrelasjonsanalysen består av bivariate korrelasjoner. Alle korrelasjoner er signifikante på $p < 0,01$ -nivå, med unntak av Trusselvurdering som ikke er signifikant. «Verdier/egenskaper» er en samlet indeks for Q7, «Inntrykk» er en samlet indeks for Q6, «Oppgavehåndtering» er en samlet indeks for Q4, «Bidragsevne» er en samlet indeks for Q10, «Norske soldater» er en samlet indeks for Q20, «Forsvarets enheter» er en samlet indeks for Q27, «Trusselvurdering» er en samlet indeks for Q8, «Våpengrener» er en samlet indeks for Q27. Alle indeksene er basert på samtlige delspørsmål, der vet ikke er ekskludert. Andre variabler: Øving med NATO-land (Q33), Interesse for Forsvaret (Q2), Nødvendighet med Forsvar (Q21), Innkjøp av kampfly (Q31_2), Medlemsskap i NATO gjør det mindre aktuelt å angripe Norge (Q31_6), Norge bør bistå andre NATO-land (Q31_4), Andre NATO-land bør bistå Norge (Q31_5), Kjennskap Forsvarets oppgaver (Q24), Vurdering av medieomtale (Q29), Forsvarets størrelse (Q32), inntrykk av NATO (Q13_copy). Desto mer positiv/høy verdi på disse spørsmålene, desto bedre omdømmevurdering har innbyggerne.

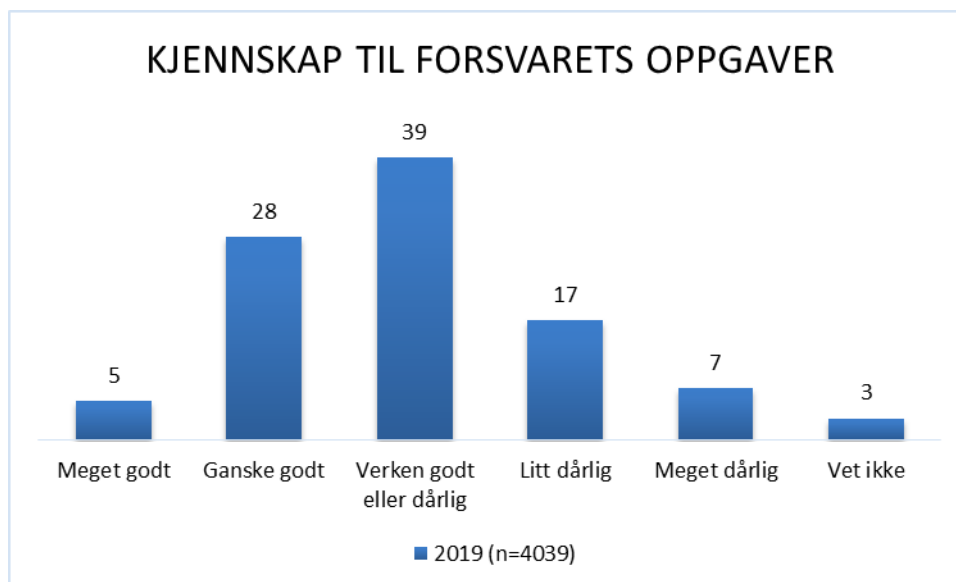
Figur 4 Hvor interessert er du i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre? (Q2)

39 % er ganske eller meget interessert i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre. En noe større andel er litt interessert (46 %), mens 14 % ikke er interessert. Interessen for spørsmål som har med Forsvaret å gjøre har vært omtrent like stor de siste 8 årene.

Det er fortsatt menn som er klart mest interesserte (51 % av menn er ganske/meget interesserte, mot 26 % av kvinner). De eldste innbyggerne (60 år eller eldre) er også noe mer interesserte i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre. Interessen er størst blant innbyggere i Troms, lavest blant innbyggere Sogn og Fjordane.

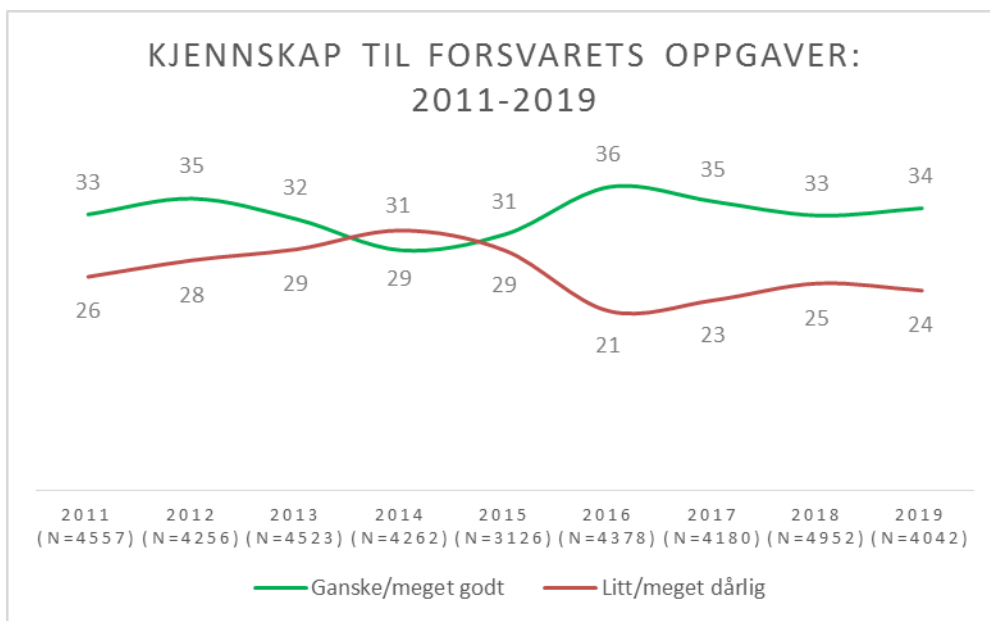
Figur 5 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver? (Q24)

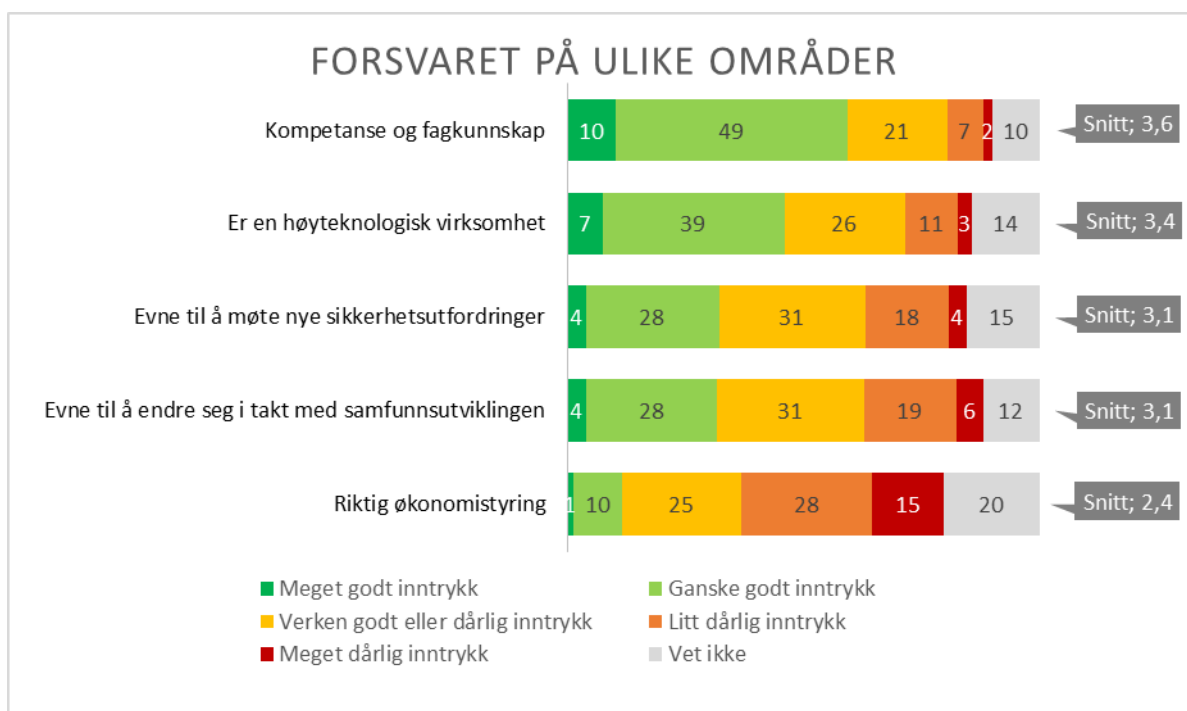
I overkant av 3 av 10 (34 %) er godt kjent med Forsvarets oppgaver, 4 av 10 er verken godt eller dårlig kjent, og i overkant av 2 av 10 (24 %) er dårlig kjent med Forsvarets oppgaver. Kjennskapen er vesentlig større blant menn, og har svært sterk sammenheng med interesse for Forsvaret.

Kjennskapen til Forsvarets oppgaver opplevde en svak negang i 2013 og 2014 sammenliknet med 2011 og 2012. Deretter har kjennskapen økt, til 2016, mens andelen som sier de kjenner godt til Forsvarets oppgaver har vært 1-3 prosentpoeng lavere. Kjennskapen i 2019 er om lag den samme som i 2018.

Figur 6 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver?

Figur 7 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder (Q6)⁵

Forsvaret tolkes først og fremst som kompetent. Befolkningen er mer splittet i synet på Forsvarets evne til å endre seg med tiden, og relativt mange har et dårlig inntrykk av Forsvaret med hensyn til å styre økonomien.

Befolkningen har best inntrykk av Forsvaret når det kommer til kompetanse og fagkunnskap. 6 av 10 (59 %) har godt inntrykk av Forsvaret på dette området, samtidig som få (10 %) har dårlig inntrykk. Det er heller ikke mange som har et dårlig inntrykk av Forsvaret som en høyteknologisk virksomhet (14 %), men noen færre har et godt inntrykk (46 %). Begge målene skårer en del høyere enn evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer, evne til å endre seg i takt med samfunnsutviklingen og spesielt riktig økonomistyring. I overkant av 3 av 10 har godt inntrykk av Forsvarets evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer og – å endre seg i takt med samfunnsutviklingen (32 %). Samtidig har drøyt 2 av 10 dårlig inntrykk (hvh. 21 og 25 %). Kun 1 av 10 har godt inntrykk av Forsvaret med tanke på riktig økonomistyring, mens i overkant av 4 av 10 (43 %) har dårlig inntrykk. At Forsvaret skårer svakest på økonomistyring, er en fellesnevner for offentlige virksomheter, og er derfor ikke overraskende.

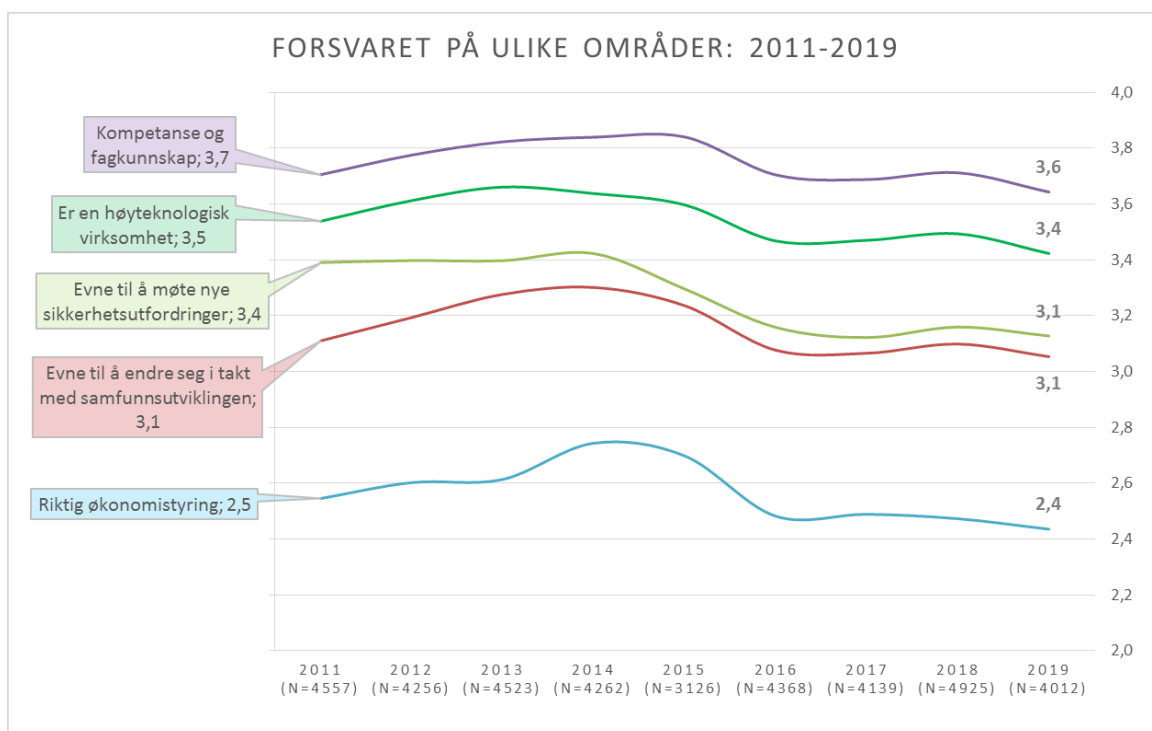
Det er store aldersforskjeller i vurderingen av Forsvaret på disse områdene. De yngste har klart best inntrykk av Forsvaret på de samtlige områder. De eldste har dårligst inntrykk av Forsvaret på alle områder utenom hvorvidt Forsvaret er en høyteknologisk virksomhet. Menn har også bedre inntrykk av Forsvaret som høyteknologisk virksomhet enn kvinner, primært fordi flere kvinner er usikre.

Historisk sett har innbyggernes inntrykk av Forsvaret på disse områdene vært relativt stabilt i perioden 2011-2015 (svakt stigende med hensyn til kompetanse og fagkunnskap), mens inntrykket falt på samtlige områder i 2016. Siden 2016 har

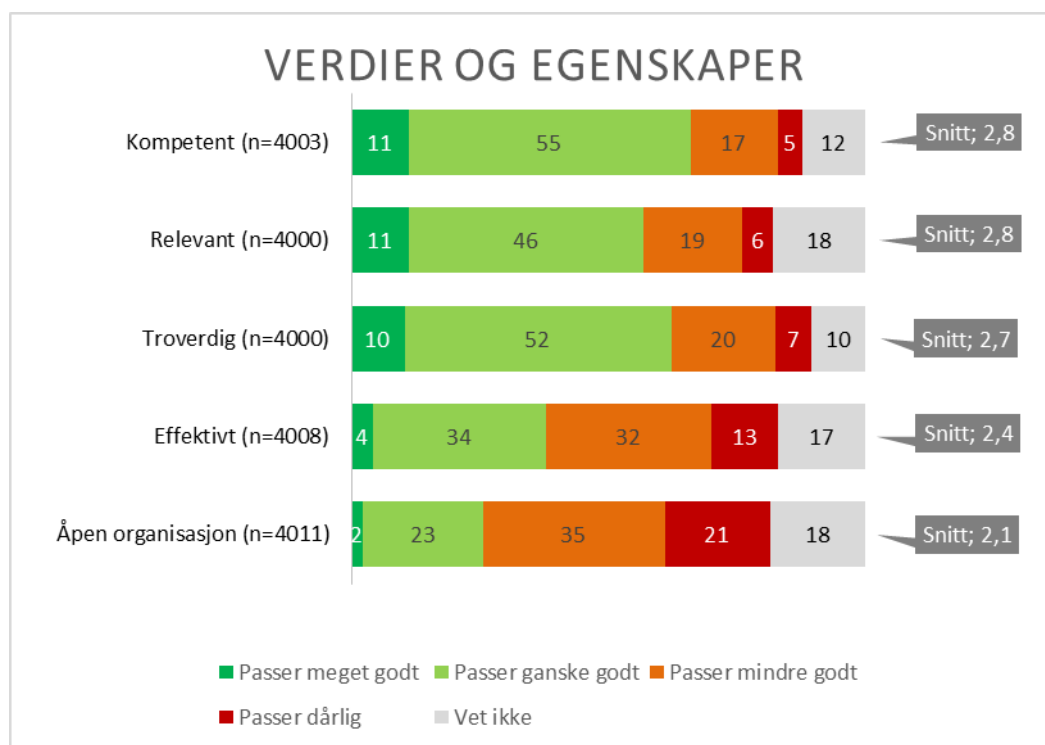
⁵ Snittverdier: 1=Meget dårlig inntrykk, 5=Meget godt inntrykk.

inntrykket av Forsvaret på alle områder vært relativt stabilt, og vi ser ingen nevneverdige endringer mellom 2019 og 2018.

Figur 8 Inntrykk av Forsvaret på ulike områder: 2011-2019

Figur 9 Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret? (Q7)⁶

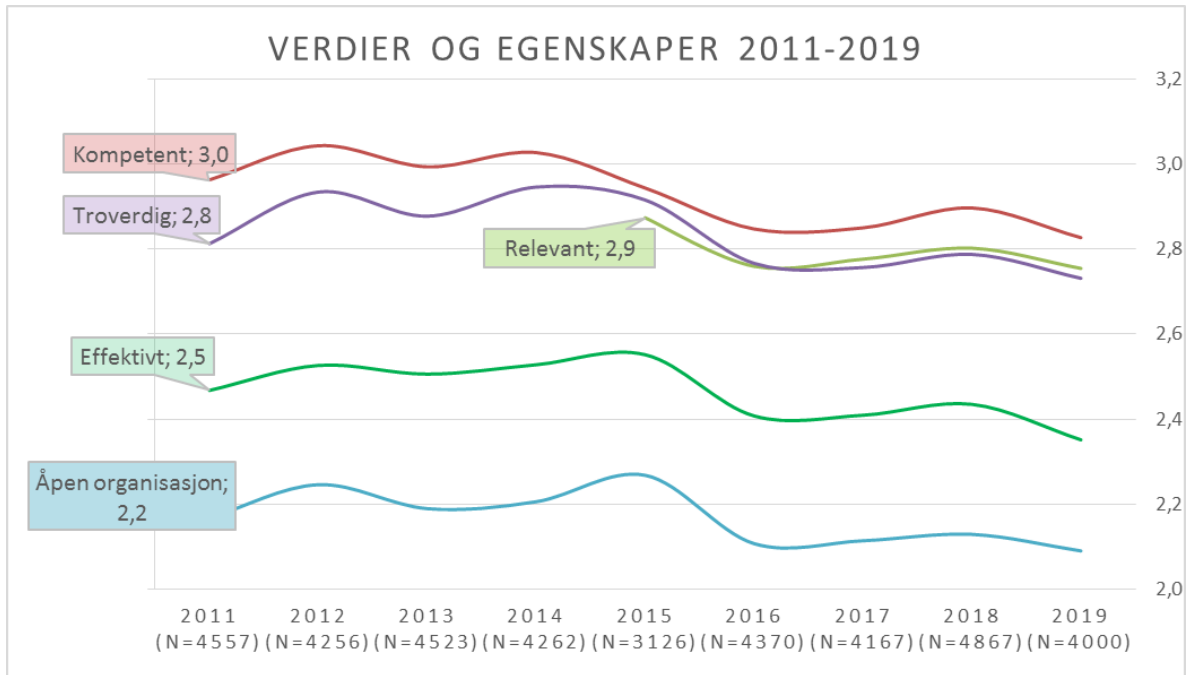
Befolkningen mener jevnt over at «kompetent», «troverdig» og «relevant» er ganske passende beskrivelser av Forsvaret. «Effektivt» passer middels godt, mens «åpen organisasjon» passer mindre godt.

I underkant av 7 av 10 (66 %) mener at «kompetent» er en beskrivelse som passer Forsvaret ganske/meget godt. 2 av 10 (22 %) mener denne beskrivelsen passer mindre godt eller dårlig. I underkant av 6 av 10 (57 %) mener «relevant» passer godt for Forsvaret, mens i underkant av 3 av 10 (25 %) mener det passer mindre godt eller dårlig. 6 av 10 (62 %) mener «troverdig» passer godt for Forsvaret, mens i underkant av 3 av 10 (27 %) mener det passer mindre godt eller dårlig. Når det gjelder «effektivt», svarer 4 av 10 (38 %) at denne beskrivelsen passer godt, mens noen flere (45 %) mener det passer mindre godt / dårlig. 6 av 10 (56 %) mener at «åpen organisasjon» passer mindre godt eller dårlig. I underkant av 3 av 10 (26 %) mener det passer godt.

Befolkningens oppfattelse av Forsvaret, etter disse egenskapene, har vært stabil relativt til hverandre i perioden 2011-2018. I 2016 så vi en nedgang på samtlige verdier/egenskaper (nedgangen på kompetanse startet i 2015), mens egenskapene siden har holdt seg stabile. I 2019 ser vi en antydning til at innbyggerne mener at noen egenskaper passer mindre godt enn i 2018. Det gjelder først og fremst «kompetent», «effektivt», og «troverdig». 3-4 prosentpoeng færre mener disse egenskapene passer ganske/meget godt til Forsvaret.

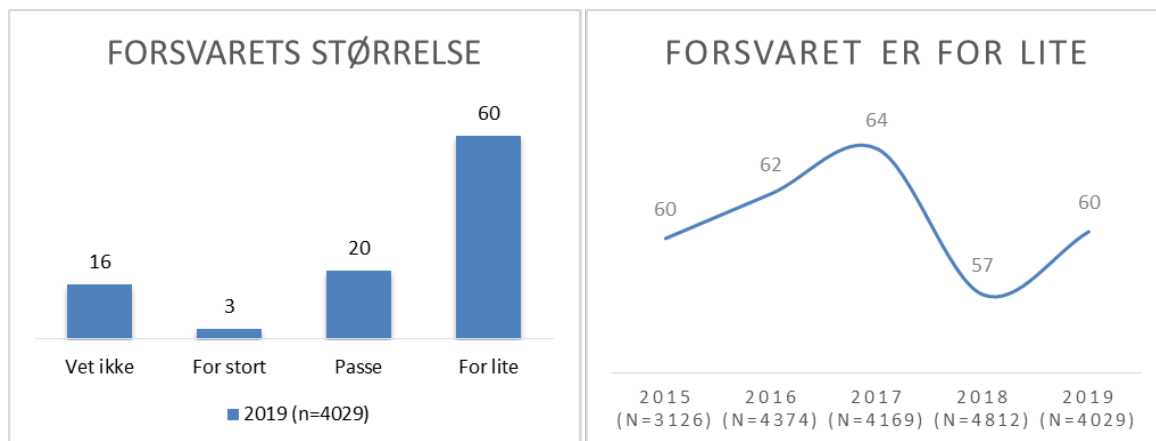
⁶ Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=passer meget godt.

Figur 10 Verdier/egenskaper: 2011-2019

3.2 Dagens Forsvar

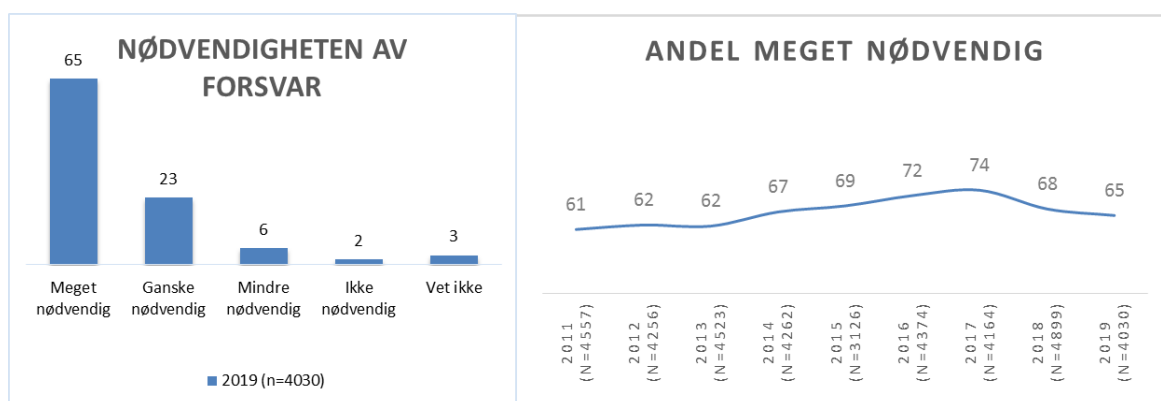
Figur 11 Har du inntrykk av at Forsvaret i Norge er for lite, passe eller for stort i størrelse i forhold til de oppgavene det skal utføre? (Q32)

6 av 10 innbyggere synes Forsvaret er for lite i forhold til de oppgavene det skal utføre. 2 av 10 mener Forsvaret er passe stort, og svært få mener det er for stort (3 %). Menn mener i større grad at Forsvaret er for lite, sammenliknet med kvinner (primært fordi flere kvinner er usikre). Flere av de yngste mener at Forsvaret er passe stort (3 av 10), sammenliknet med de som er eldre (2 av 10). I 2018 var det klart færre som mente at Forsvaret var for lite, sammenliknet med tidligere år (7 prosentpoeng færre enn i 2017). I 2019 er det marginalt flere som mener at Forsvaret er for lite sammenliknet med 2018 (3 prosentpoeng flere).

I de tre nordligste fylkene (Troms, Finnmark og Nordland) finner vi størst andel innbyggere som mener at Forsvaret er for lite.

Figur 12 Hvor nødvendig mener du det er for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon? (Q21) t.v. og andel meget nødvendig: 2011-2019 t.h.

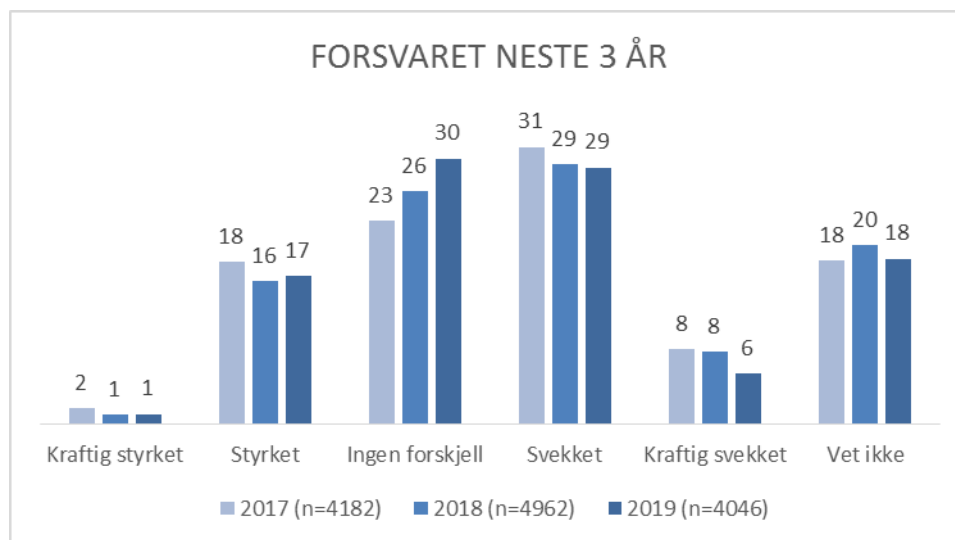

I underkant av 7 av 10 (65 %) mener at det er meget nødvendig å ha et forsvar i dagens situasjon. 2 av 10 (23 %) mener det er ganske nødvendig. Svært få mener det er mindre nødvendig eller at det ikke er nødvendig.

I perioden 2011-2017 steg andelen som mente det var meget nødvendig med et forsvar i Norge, mens denne andelen er noe redusert i både 2018 og 2019. 3 prosentpoeng færre mener det er meget nødvendig i 2019 sammenliknet med 2018.

Andelen som mener det er meget nødvendig øker med alder.

Figur 13 Mener du at Forsvaret blir styrket eller svekket i løpet av de neste tre årene (Q8_copy)

I overkant av 3 av 10 (34 %) mener at Forsvaret vil bli svekket/kraftig svekket i løpet av de neste årene. Like mange (30 %) mener at det ikke blir noen forskjell i løpet av de neste tre årene, mens 2 av 10 tror forsvaret blir styrket/kraftig styrket de neste tre årene.

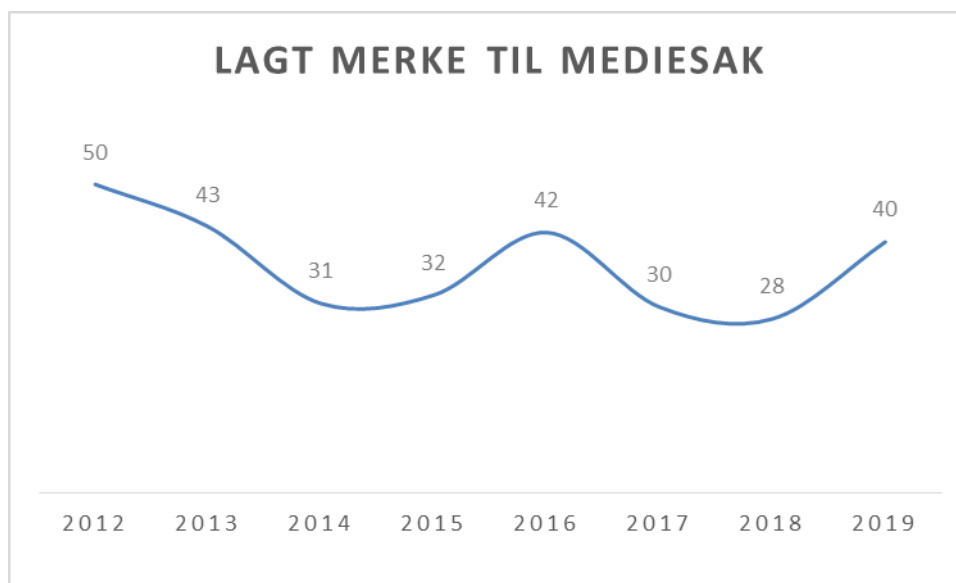
Innbyggernes syn på Forsvarets utvikling har i mindre grad endret seg de siste tre årene. Likevel er det en indikasjon på at færre innbyggere mener at Forsvaret vil bli svekket (3 prosentpoeng forskjell fra fjoråret og 5 prosentpoeng forskjell fra 2017).

Andelen som tror Forsvaret blir svekket er stigende med alder, men dette skyldes i stor grad også at yngre deler av befolkningen er usikre på Forsvarets fremtid. Andelen innbyggere som tror Forsvaret blir svekket er størst i Nordland og Troms. Det motsatte er tilfellet for Trøndelag.

4. Forsvaret i media

Undersøkelsen spør om hvilke saker respondentene har lagt merke til i media den siste tiden, hvor Forsvaret ble omtalt. Hvis vi tar utgangspunkt i de som nevner en eller flere saker, kan vi si noe Forsvarets oppmerksomhet gjennom media⁷.

Figur 14 Forsvaret er ofte omtalt i media. Kan du nevne en sak eller et tema som du spesielt har lagt merke til den siste tiden? (Q28) Andel som har lagt merke til én eller flere saker⁸

Medieoppmerksomheten gikk vesentlig ned i perioden 2012 til 2014. Halvparten av innbyggere hadde lagt merke til en sak i 2012, mot kun 31 % i 2014. Oppmerksomheten i 2014 og 2015 var omtrent lik, men steg betydelig fra 2015 til 2016. Fra 2016 til 2017 synker medieoppmerksomheten tilbake til nivået medieoppmerksomheten i 2014 og 2015.

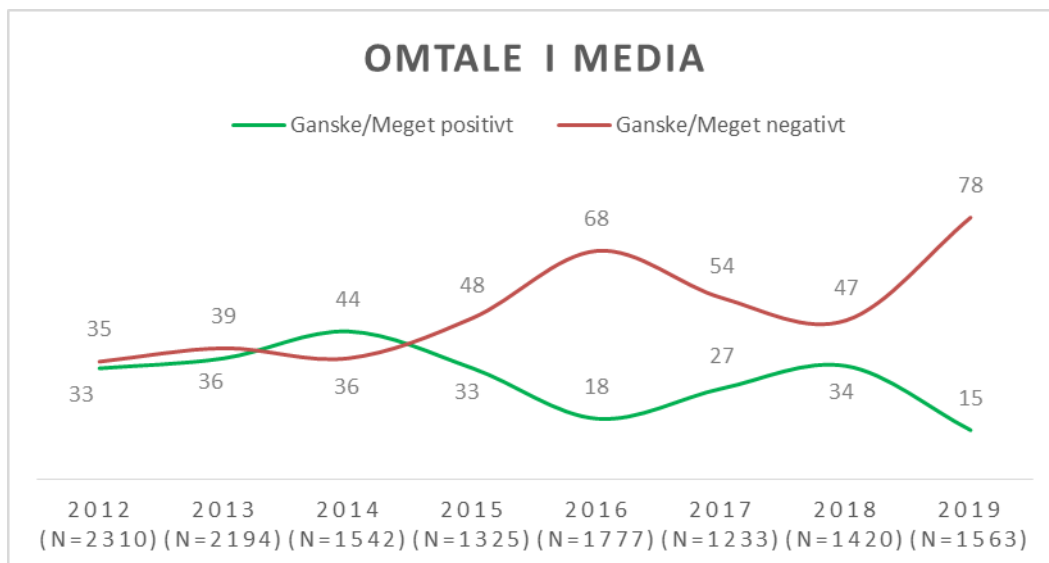
Befolkningens oppmerksomhet til Forsvaret i media har økt betraktelig fra våren 2018 til våren 2019.

Undersøkelsen kartlegger også hvorvidt mediesakene var positive eller negative for Forsvaret.

⁷ Av metodiske årsaker bør dette målet primært brukes til å sammenlikne relative forskjeller, ikke som et absolutt mål

⁸ «Ubesvart» er utelukket i prosentueringsgrunnlaget. I 2012-2014 var det svartvang på spørsmålet, mens i 2015- var det ikke svartvang (med hhv. 5-10 prosent ubesvart). Om de som ikke har svart på spørsmålet faktisk har lagt merke til en sak eller ei, er umulig å vite. Hvis de som er «ubesvart» ikke er likt fordelt mellom andelen som har sett / ikke sett saker i media, vil sammenligningsgrunnlaget være noe unøyaktig. Derfor vil det mest korrekte sammenligningsgrunnlaget være 2012-2014 for seg, og 2015- for seg. Hvis vi forutsetter at de som ikke har svart på spørsmålet er fordelt mellom å ha sett en sak eller ei, lik de som har svart på spørsmålet, kan vi sammenligne alle årene direkte.

Figur 15 Vil du si at dette var en positiv eller negativ sak for Forsvaret? (Q29) Basert på først nevnte sak.

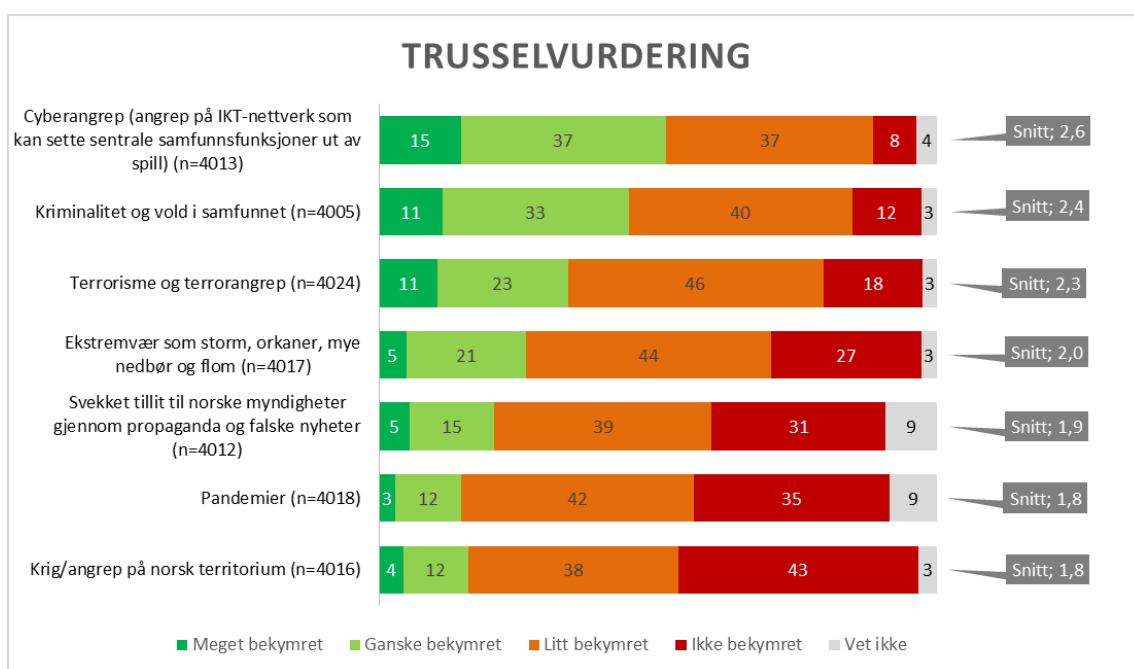
Befolkningen opplever at medieomtalen av Forsvaret har blitt vesentlig mer negativ det siste året.

I 2012 og 2013 ble like stor andel av mediasakene oppfattet som positive som andelen negative for Forsvaret. I 2014 ble en noe større andel av sakene oppfattet som positive fremfor negative. Etter 2014 har andelen negative saker økt vesentlig, og andelen positive saker sunket vesentlig. Endringen fra 2015 til 2016 var betydelig, og skiller seg vesentlig ut fra alle tidligere år. Hele 68 % av sakene som ble nevnt ble oppfattet som negativt for Forsvaret, mens kun 18 % av sakene ble oppfattet som positivt. I perioden etter 2016 er trenden positiv frem til våren 2018. Det siste året derimot ser vi en usedvanlig stor endring i oppfattelsen av medieomtalen av Forsvaret. Våren 2018 oppga 47 % at sakene var negative for Forsvaret, mens hele 78 % oppgir det samme i 2019. Samtidig er andelen som oppgir at sakene var positive for Forsvaret halvert.

5. Trusselbilde og forsvarsevne

5.1 Trusselvurdering

Figur 17 Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? (Q8)¹⁰

Befolkningen er mest bekymret for (1) cyberangrep og (2) kriminalitet og vold i samfunnet. I underkant av 9 av 10 i befolkningen er bekymret for dette, dog i ulik grad. 4 av 10 er litt bekymret, mens rundt halvparten er ganske eller meget bekymret (51 % for cyberangrep, 45 % for kriminalitet og vold i samfunnet). Noen færre er bekymret for (3) terrorisme og terrorangrep. 8 av 10 er bekymret, hvorav i underkant av 5 av 10 (46 %) er litt bekymret og i overkant av 3 av 10 (34 %) er ganske/meget bekymret.

7 av 10 er bekymret for (4) ekstremvær som storm, orkaner, mye nedbør og flom. I overkant av 4 av 10 (44 %) er litt bekymret, mens i underkant av 3 av 10 (26 %) er ganske eller meget bekymret.

I underkant av 6 av 10 av innbyggerne er bekymret for (5) svekket tillit til norske myndigheter gjennom propaganda og falske nyheter, (6) pandemier og (7) krig/angrep på norsk territorium (54-60 %). Det er ikke spesielt mange som er ganske eller meget bekymret for disse hendelsene (hhv. 21, 15 og 16 %), mens en relativt stor andel (rundt 4 av 10) er litt bekymret. Hhv. 31, 35 og 43 % er ikke bekymret.

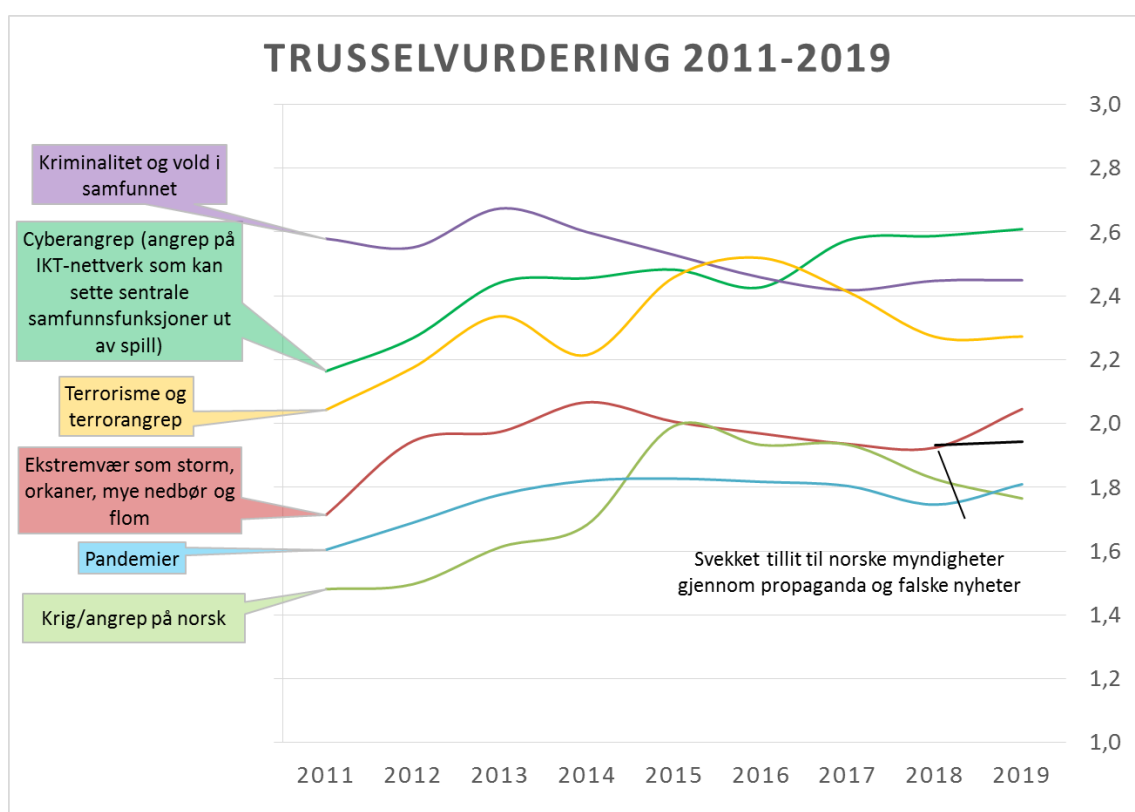
Menn er i snitt noe mindre bekymret for krig eller angrep på norsk territorium, terrorisme og terrorangrep, ekstremvær som storm, orkaner, mye nedbør og flom, og kriminalitet og vold i samfunnet. Kvinner og menn er om lag like bekymret for cyberangrep.

¹⁰ Snittverdier: 1=Ikke bekymret, 4=meget bekymret.

Bekymringen for terrorisme og terrorangrep, cyberangrep og kriminalitet og vold i samfunnet er stigende med alder. Lavt utdannede er i snitt noe mer bekymret for krig eller angrep på norsk territorium, terrorisme og terrorangrep og kriminalitet og vold i samfunnet.

På neste side ser vi befolkningens trusselvurdering de siste årene. Det er mindre endringer i trusselvurderingen i 2019 sammenliknet med 2018, med unntak av en marginal oppgang i bekymringen for ekstremvær. Under figuren kommenteres den historiske utviklingen.

Figur 18 Trusselvurdering: 2011-2019¹¹

Samlet sett var trusselvurderingen svakt økende i perioden 2011-2013. Siden 2013 har bekymringen for pandemier og ekstremvær vært relativt stabilt frem til 2018, mens befolkningen har blitt marginalt mer bekymret for ekstremvær i perioden 2018 til 2019 (4 prosentpoeng flere sier de er ganske/meget bekymret i 2019). Bekymringen for kriminalitet og vold i samfunnet har vært svakt avtakende siden 2013 og vært relativt stabilt de siste 3 årene. Bekymringen for cyberangrep, terror og krig/angrep på norsk territorium har fluktuert siden 2013.

Mens frykten for terror sank i 2014, steg den frem til 2015/2016. Deretter har bekymringen for terror sunket frem til 2018, og er om lag det samme i 2019.

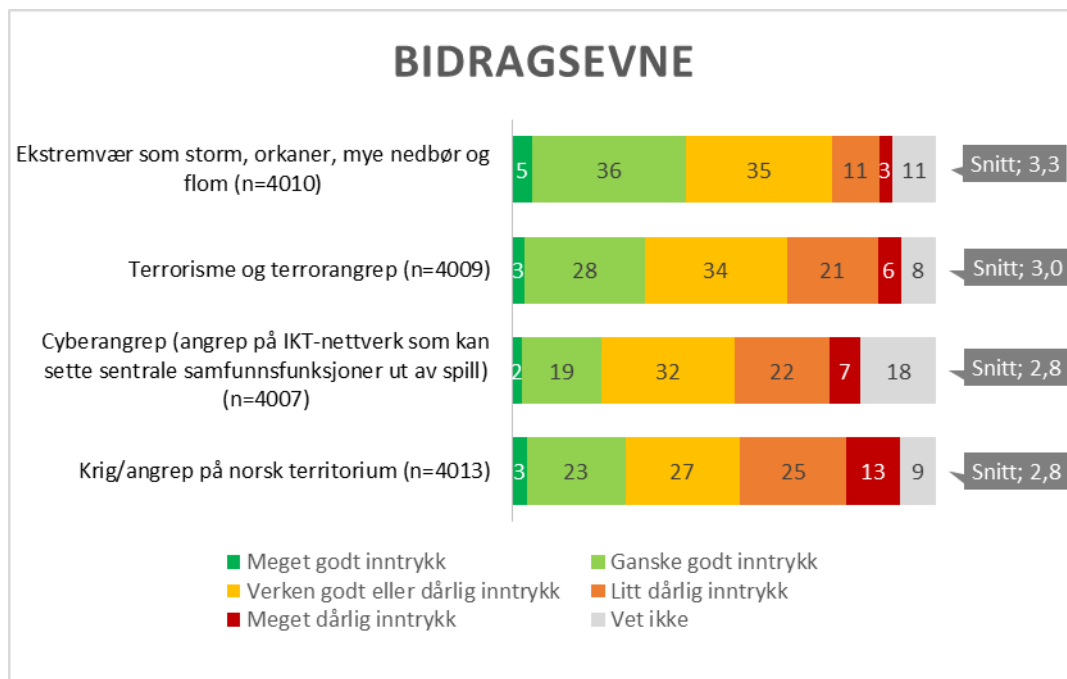
¹¹ I 2011-2015 var den ene trusselen «terrorisme mot sivilbefolkningen» (2016-: «terrorisme og terrorangrep»).

Bekymringen for krig/angrep på norsk territorium steg kraftig fra 2014 til 2015. I 2015 var bekymringen for krig/angrep for første gang større enn pandemier, som frem til 2019 har vært det befolkningen har minst bekymret for. Bekymringen for krig/angrep har siden 2015 vært svakt avtakende.

Bekymringen for cyberangrep lå relativt stabilt i perioden 2013 til 2016. I 2017 var bekymringen for cyberangrep for første gang størst – etter en tydelig oppgang fra 2016. Dette skjedde samtidig som bekymringen for terror ble noe mindre.

5.2 Bidragsevne og oppgavehåndtering

Figur 19 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene? (Q10)¹²

Når det kommer til Forsvarets bidragsevne i møte med disse truslene, har befolkningen best inntrykk av Forsvaret med tanke på ekstremvær. Relativt få (14 %) har dårlig inntrykk, i overkant av 3 av 10 (35 %) har verken godt eller dårlig inntrykk, og 4 av 10 har godt inntrykk.

Befolkningens inntrykk av Forsvarets bidragsevne til å møte terrorisme og terrorangrep er noe dårligere. I underkant av 3 av 10 (27 %) har dårlig inntrykk, noen flere har verken godt eller dårlig inntrykk (34 %) og like mange (31 %) har godt inntrykk. Befolkningen er med andre ord splittet i synet på Forsvarets bidragsevne når det kommer til terrorisme og terrorangrep.

Det samme gjelder cyberangrep og krig/angrep på norsk territorium. 2 av 10 er usikre på Forsvarets bidragsevne når det kommer til cyberangrep. Blant de som har et inntrykk, er det også her splittet (totalt 30 % har dårlig inntrykk, 21 % godt). Det samme gjelder Forsvarets bidragsevne ved krig/angrep på norsk territorium (38 % har dårlig inntrykk, 27 % godt).

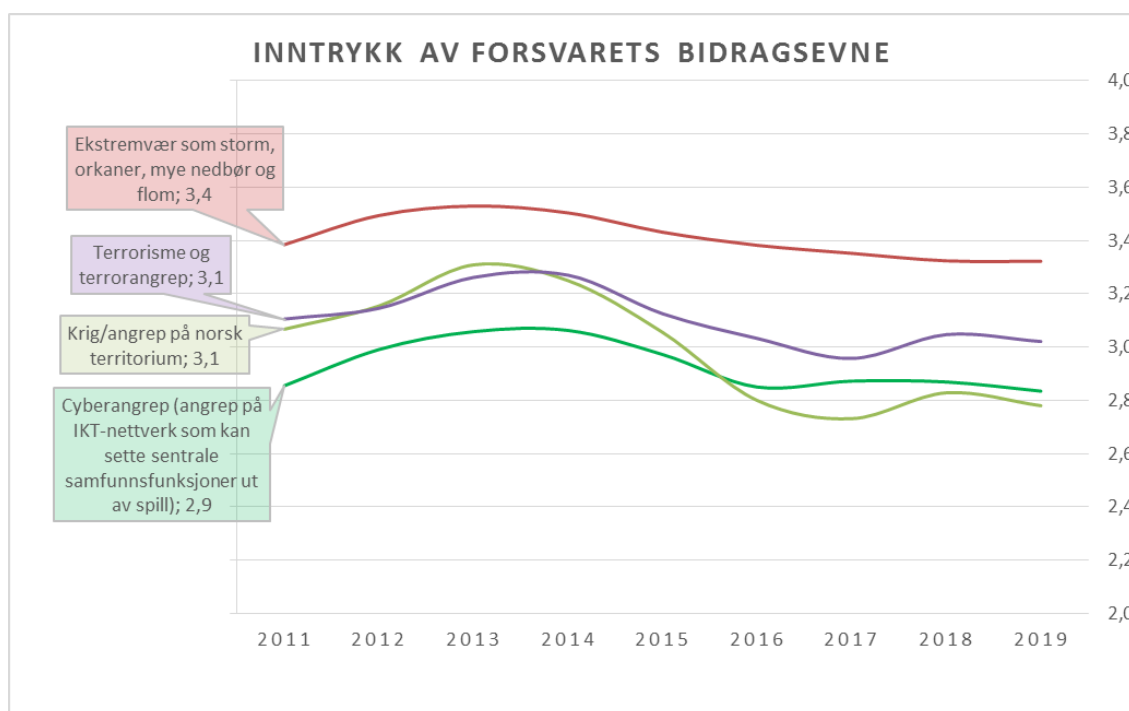
I neste figur ser vi historisk utvikling i befolkningens inntrykk av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene. Det er svært små endringer mellom 2018 og 2019.

Inntrykket av Forsvarets bidragsevne til å møte truslene ble noe forbedret i perioden 2011-2013, forble relativt uendret frem til 2014, og har falt noe frem til 2016. Siden har det vært relativt stabilt.

¹² Snittverdier: 1=meget dårlig inntrykk, 5=meget godt inntrykk.

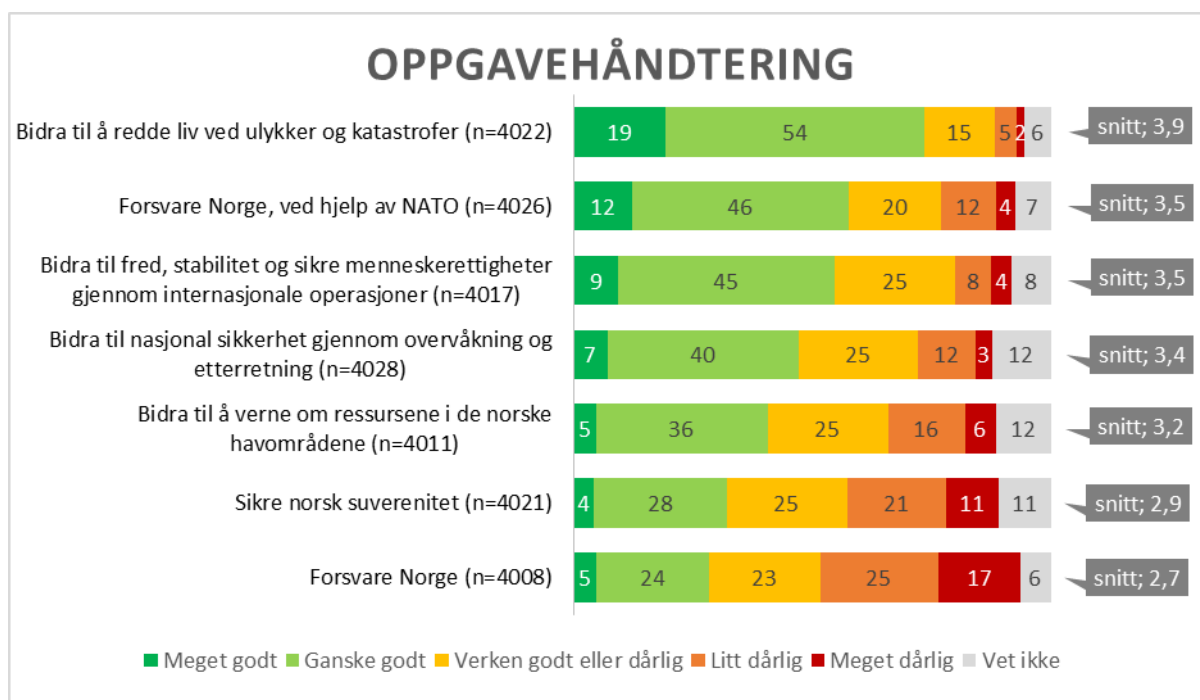
Den største endringen finner vi i Forsvarets evne til å møte trusselen mot krig/angrep på norsk territorium. Inntrykk av Forsvaret på dette området har falt siden 2013, og falt vesentlig mellom 2014-2016. I 2017 fortsatte fallet på denne egenskapen, men i mindre grad enn i perioden 2014-2016. I 2018 ser vi en positiv utvikling for først gang siden 2013 når det kommer til krig/angrep på norsk territorium. Befolkningen vurderer Forsvaret like godt på dette området i 2019 sammenliknet med i 2018.

Figur 20 Forsvarets bidragsevne: 2011-2019.¹³

¹³ I 2011-2015 ble det spurt om «terrorangrep på norsk infrastruktur og ressurser som angrep på kraftnettverk, jernbanelinjer og oljeinstallasjoner» (2016-: «terrorisme og terrorangrep»).

Figur 21 Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/vil kunne løse følgende oppgaver? (Q4)¹⁴

Befolkningen har best inntrykk av Forsvarets evne til (1) å bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer. 7 av 10 (73 %) mener Forsvaret løser/vil kunne løse denne oppgaven godt. Svært få (6 %) mener Forsvaret løser oppgaven dårlig.

6 av 10 mener Forsvaret gjør en god jobb med å (2) Forsvare Norge, ved hjelp av NATO. I overkant av 1 av 10 (14 %) mener Forsvaret gjør en dårlig jobb. I underkant av halvparten av innbyggerne mener Forsvaret gjør en god jobb med å (3) bidra til fred, stabilitet og sikre menneskerettigheter gjennom internasjonale operasjoner, og å (4) bidra til nasjonal sikkerhet gjennom overvåkning og etterretning. Henholdsvis 12 og 15 % mener Forsvaret gjør en dårlig jobb på samme områder.

Å (5) verne om ressursene i de norske havområdene skårer noe dårligere. En noe lavere andel av befolkningen mener at Forsvaret løser oppgaven godt (4 av 10) samtidig som en større andel mener at de vil løse oppgaven dårlig (2 av 10).

Befolkningen er splittet i synet på Forsvarets arbeid med å sikre norsk suverenitet og å forsvare Norge. 3 av 10 mener de gjør / vil kunne gjøre en god jobb, mens henholdsvis 32 og 42 % mener de gjør / vil kunne gjøre en dårlig jobb.

Kvinner er jevnt over mer usikre på Forsvarets oppgavehåndtering (flere kvinner enn menn svarer at de ikke vet). Til tross for dette vurderer kvinner Forsvaret vesentlig bedre med tanke på evne til å Forsvare Norge, og noe bedre med tanke på å bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer, sammenliknet med menn.

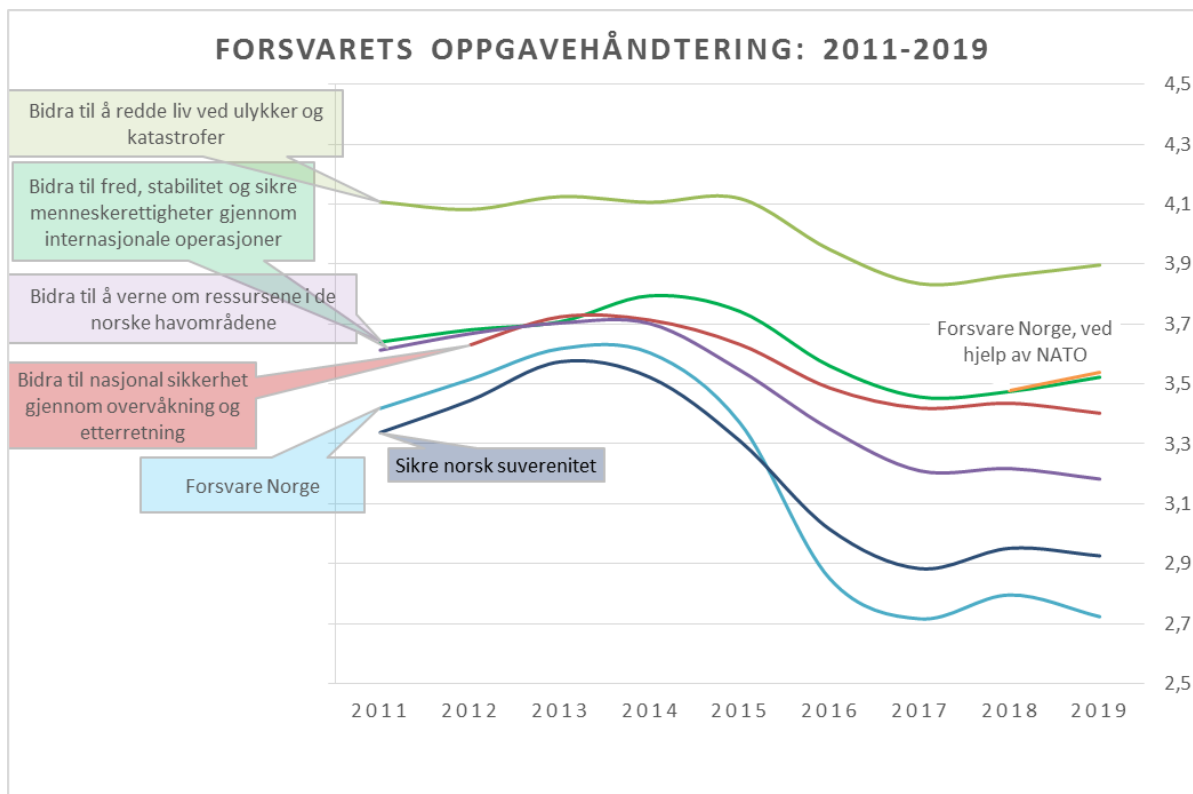
Når NATO nevnes eksplisitt sammen med det norske Forsvaret, har befolkningen større tro på at Forsvaret er i stand til i forsvare Norge enn når kun Forsvaret nevnes. Dette

¹⁴ Snittverdier: 1=Meget dårlig, 5=Meget godt.

resultatet er validert gjennom flere undersøkelser gjennomført for Forsvaret de siste to-tre årene. Uavhengig av om NATO nevnes eller ei, så har de yngste innbyggerne bedre inntrykk av Forsvarets evne til å forsvare Norge.

Forsvarets oppgavehåndtering har ifølge befolkningen jevnt over blitt noe bedre i perioden 2011-2013, og dårligere fra 2014-2017. Den kraftigste nedgangen ser vi likevel mellom 2015 og 2016. Forsvaret blir vurdert dårligere på samtlige oppgaver. Nedgangen fortsetter i perioden 2016 til 2017, men endringen er mindre markant enn fallet mellom 2015 og 2016. Vi ser mindre endringer i perioden 2017-2019. Det er kun en indikasjon på at færre mener at Forsvaret vil kunne forsvare Norge i 2019 sammenliknet med 2018, og at det *motsatte* er tilfellet for hvor godt Forsvaret vil kunne forsvare Norge *med NATO* (hhv. 3 prosentpoeng færre/flere mener Forsvaret vil kunne løse disse oppgavene ganske/meget godt).

Figur 22 Forsvarets oppgavehåndtering: 2011-2019¹⁵

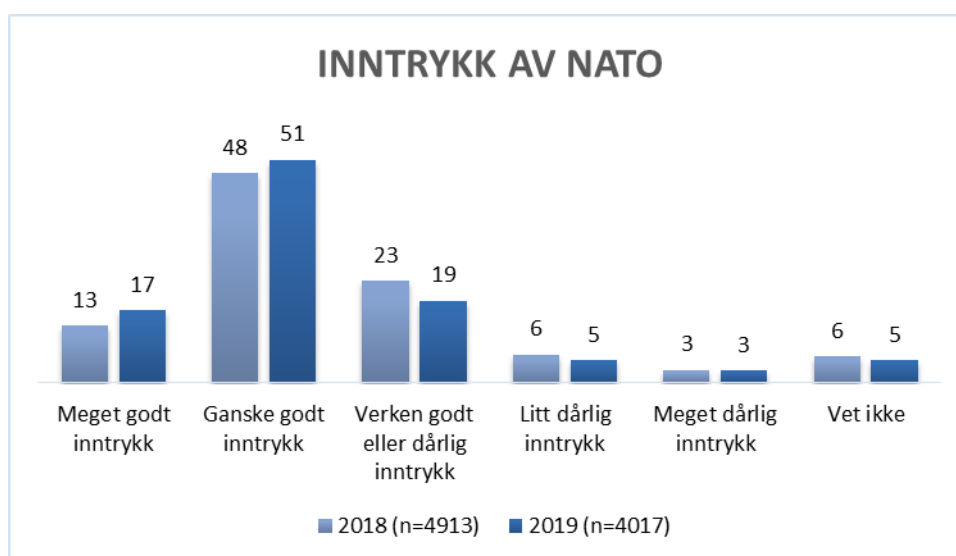

¹⁵ I 2011-2015 var oppgavene «Sikre norsk suverenitet på land, til sjøs og i luften» (2016-: «sikre norsk suverenitet») og «Bidra til å forsvare Norge og allierte land» (2016-: «Forsvare Norge»). I 2011 var påstanden «Bidra til å redde liv som en del av redningstjenesten» (2012-: Bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer).

6. NATO

6.1 Syn på NATO

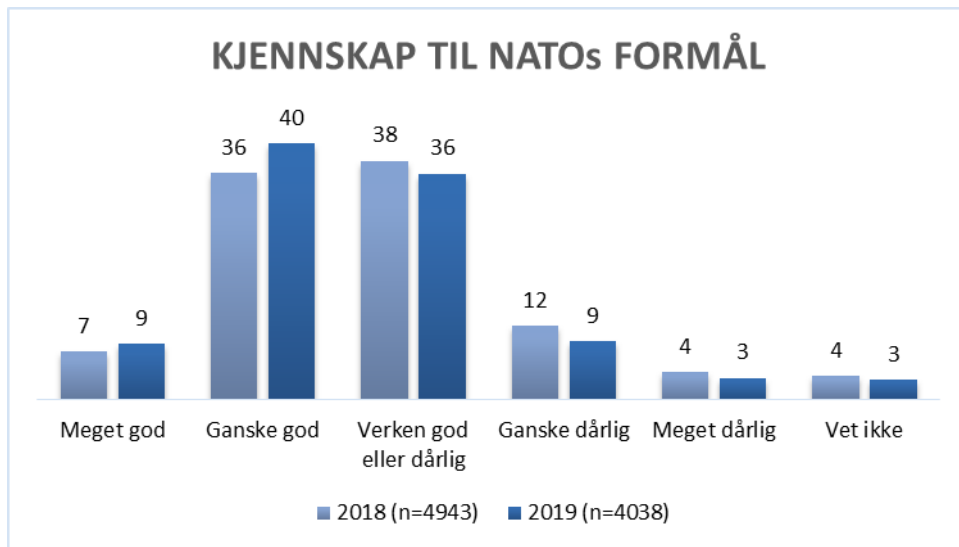
Figur 23 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av NATO? (Q13_copy_1)

7 av 10 har et godt inntrykk av NATO, mens svært få (8 %) har dårlig inntrykk av NATO. 2 av 10 (19 %) Menn har bedre inntrykk av NATO enn kvinner, delvis fordi kvinner i noe mindre grad har en formening. En høyere andel av innbyggerne i alderen 45 år eller eldre har godt inntrykk av NATO sammenliknet med innbyggere under 45 år.

Inntrykket av NATO har blitt målt gjennom innbyggerundersøkelsen de siste to årene. Sammenliknet med 2018 har inntrykket av NATO blitt bedre i 2019. 7 prosentpoeng flere svarer at de har et godt inntrykk i 2019 sammenliknet med fjoråret.

Figur 24 Hvor god eller dårlig kjennskap har du til NATOs formål? (Q11_copy_1)

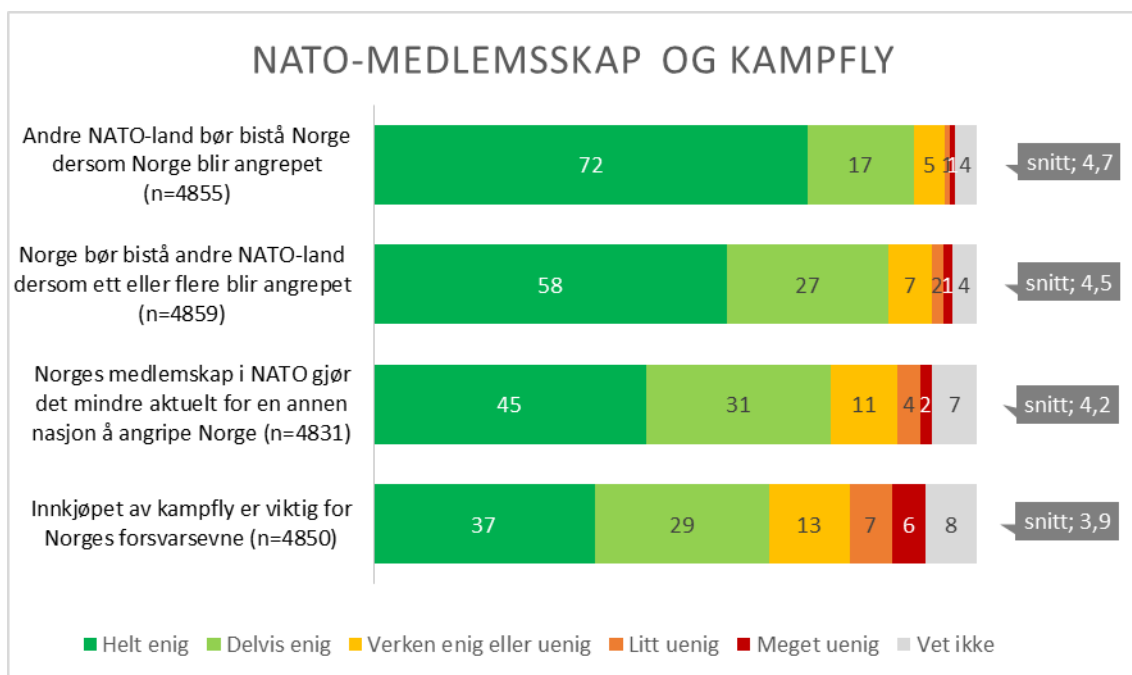

I spørsmålet om kjennskap til NATOs formål oppgir halvparten av innbyggerne at de har god kjennskap til NATOs formål. Litt under 4 av 10 har verken god eller dårlig kjennskap (36 %), mens 1 av 10 (12 %) har dårlig kjennskap til NATOs formål. Menn har vesentlig bedre kjennskap til NATOs formål. Høyt utdannede har også bedre kjennskap til NATO enn lavt utdannede.

Sammenliknet med 2018 har kjennskapen økt (6 prosentpoeng flere har god kjennskap).

6.2 Norge og NATO

Figur 25 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q31)

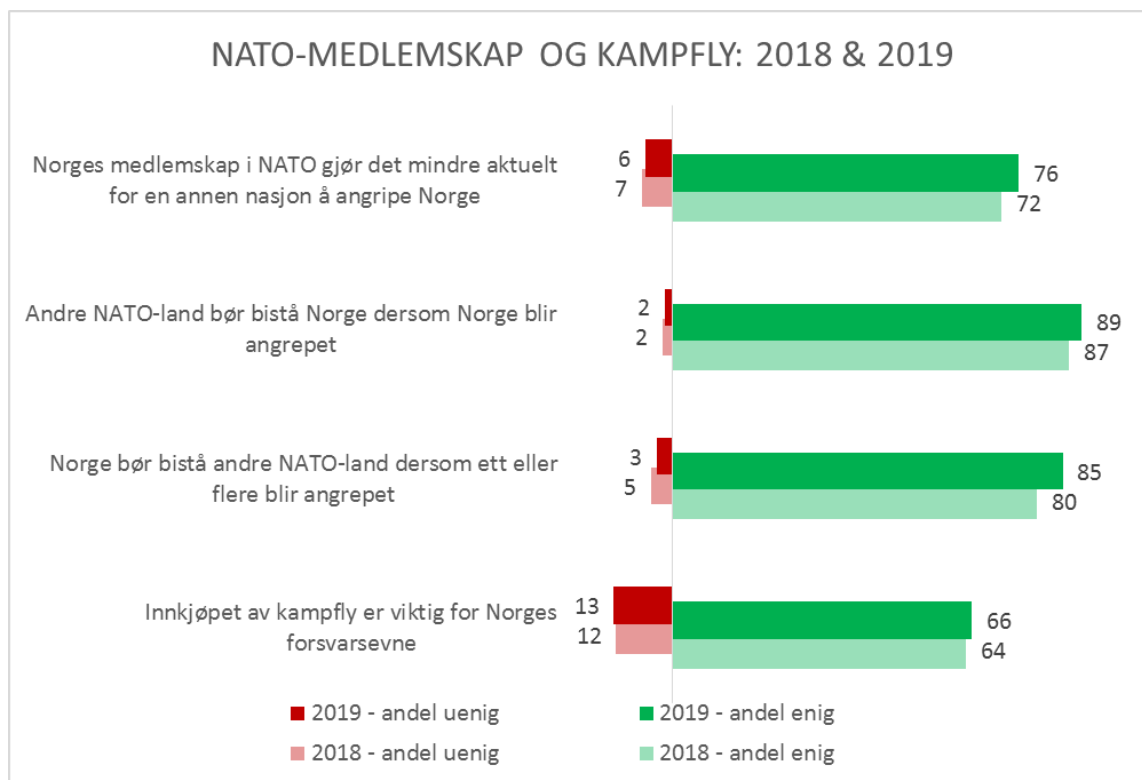
De aller fleste innbyggerne mener andre NATO-land bør bistå Norge dersom Norge blir angrepet (89 %). Nær like mange mener Norge bør bistå andre NATO-land dersom ett eller flere blir angrepet (85 %). Det kan tolkes som at befolkningen i stor grad er enige i både pliktene og rettighetene Norge har som NATO-medlem.

Mange (76 %) mener også at Norges medlemskap i NATO er avskrekkende (gjør det mindre aktuelt for en annen nasjon å angripe Norge). Til slutt ser vi også at en i underkant av 7 av 10 (66 %) mener at innkjøp av kampfly er viktig for Norges forsvarsevne.

En større andel menn er enige i samtlige påstander, sammenliknet med kvinner. Innbyggere i alderen 45-59 år er også er enig i samtlige påstander. De yngste innbyggerne er minst enige i påstandene, til dels fordi flere svarer at de ikke vet.

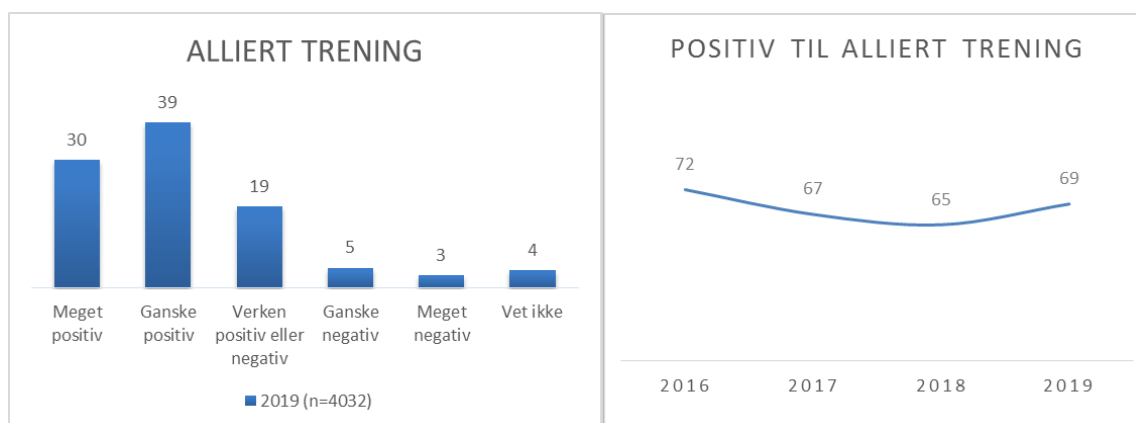
Kun påstanden om innkjøp av kampfly har blitt målt lengre tilbake enn 2018. Derfor sammenliknes resultater fra 2018 og 2019 i figuren under.

Figur 26 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? 2018 og 2019 (Q31)

Sammenliknet med 2018 er det flere innbyggere som mener at Norge bør bistå andre NATO-land dersom ett eller flere blir angrepet (6 prosentpoeng), og noen flere som mener Norges medlemskap i NATO gjør det mindre aktuelt for en annen nasjon å angripe Norge (4 prosentpoeng). Det er også antydning til større oppslutning til de to siste påstandene, men disse forskjellene er marginale og/eller ikke signifikante.

Figur 27 Hvor positiv eller negativ er du til at andre Nato-land trener og øver i Norge? (Q33)

7 av 10 er positive til at andre NATO-land trener og øver i Norge (69 %). 1 av 10 er negative, mens 2 av 10 er verken positive eller negative.

Menn er betydelig mer positive til at andre NATO-land trener og øver i Norge sammenliknet med kvinner. De under 30 år er mindre positive enn eldre innbyggere, og innbyggere i alderen 45-59 år er mest positive.

I 2016 var oppslutningen rundt alliert trening høyest (72 % var positive), mens andelen positive sank noe frem til 2018. I 2019 er andelen positive noe høyere enn i 2018 (4 prosentpoeng økning).

7. Forsvarets enheter

På neste de neste sidene vises kjennskap til- og vurdering av Forsvarets enheter.

Heimevernet og Hæren er best kjent, deretter Luftforsvaret og Sjøforsvaret. Henholdsvis 64, 62, 56 og 55 % kjenner disse enhetene meget/ganske godt. De fleste andre kjenner disse enhetene bare ved navn.

Kjennskap til enhetene har holdt seg relativt stabilt i forhold til hverandre. De fleste enhetene har blitt noe bedre kjent med årene, selv om kjennskapen til enhetene har vært relativt stabil de siste fire årene. Etterretningstjenesten har blitt mest kjent, relativt til hvor kjent enhetene var i 2011, samtidig som enheten ikke har endret navn. 22 prosentpoeng flere sier at de kjenner Etterretningstjenesten godt i 2019, sammenlignet med 2011. Kjennskapen til de ulike tjenestene «beveger» seg relativt likt – når en enhet blir bedre kjent, blir generelt sett de andre også bedre kjent. Det er et stort unntak: Forsvarets personell- og vernepliktsenter. Enheten byttet navn ved sammenslåing i 2014, fra Vernepliktsverket. Dette kan forklare nedgangen.

Etter en tydelig økning i kjennskapen for de fleste enheter mellom 2015 og 2016, kommer det en liten nedgang i kjennskap for de fleste enhetene i perioden 2016-2017. De siste tre årene viser relativt like resultater. Det er ingen nevneverdige endringer i kjennskapen til Forsvarets enheter fra 2018 til 2019.

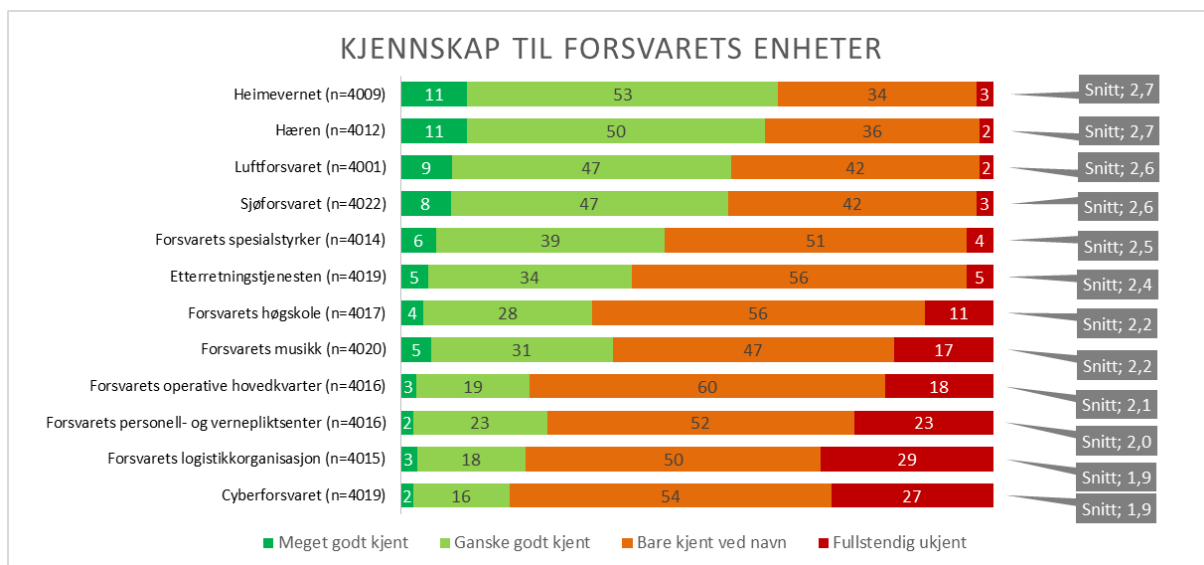
De som har kjennskap til enhetene vurderer de generelt sett godt. Det er svært få som har dårlig inntrykk (maks 17 %), mens det er flere som har *meget* godt/ganske godt inntrykk av enhetene (maks 58 %). Samtidig varierer «vet ikke»-andelen med kjennskap.

I perioden 2011-2013 ble inntrykket av samtlige enheter bedre¹⁶. Andelen med godt inntrykk økte i underkant av 11 prosentpoeng for de fleste enheter. I perioden 2013-2015 var inntrykket om lag det samme for enhetene, samtidig som inntrykket av Etterretningstjenesten og dels Forsvarets personell- og vernepliktsenter ble bedre. De fleste enheter opplevde nedgang i 2016. Etter 2016 har inntrykket av enhetene stabilisert seg. Det finnes tre unntak: Inntrykket av Forsvarets musikk ble styrket i både 2017 og 2018. Det var også en nevneverdig negativ utvikling for Etterretningstjenesten mellom 2017 og 2018. 4 prosentpoeng færre hadde positivt inntrykk av Etterretningstjenesten, og 5 prosentpoeng flere hadde negativt inntrykk. Dette ble i fjorårets innbyggerundersøkelse satt i sammenheng med Frode Berg-saken. Inntrykket av Etterretningstjenesten i 2019 er om lag det samme som i 2018. Det siste unntaket er Sjøforsvarets resultater i 2019. Vesentlig færre – 11 prosentpoeng – har et godt inntrykk av Sjøforsvaret i 2019 sammenliknet med 2018. Vi finner tilsvarende økning i andelen som har negativt inntrykk av Sjøforsvaret.

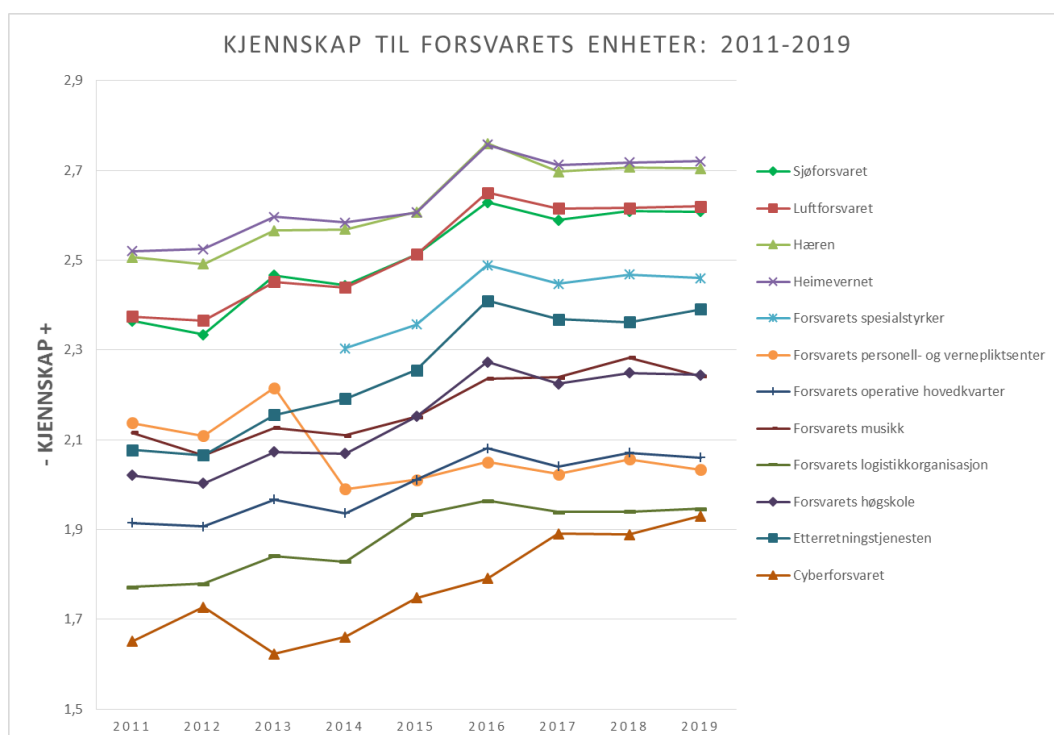
¹⁶ Vurderingen ble gjort av de som har kjennskap til enhetene.

Den generelle trenden er at de som har bedre kjennskap til enhetene, vurderer enhetene bedre enn de som har dårlig kjennskap. Dette er vanlig, da de som har dårlig kjennskap i større grad svarer «midt på treet» (de har i utgangspunktet ingen sterk formening, og velger enten å svare «vet ikke», eller «verken godt eller dårlig inntrykk»).

Figur 28 Hvor godt kjenner du Forsvarets ulike enheter? (Q25)¹⁷

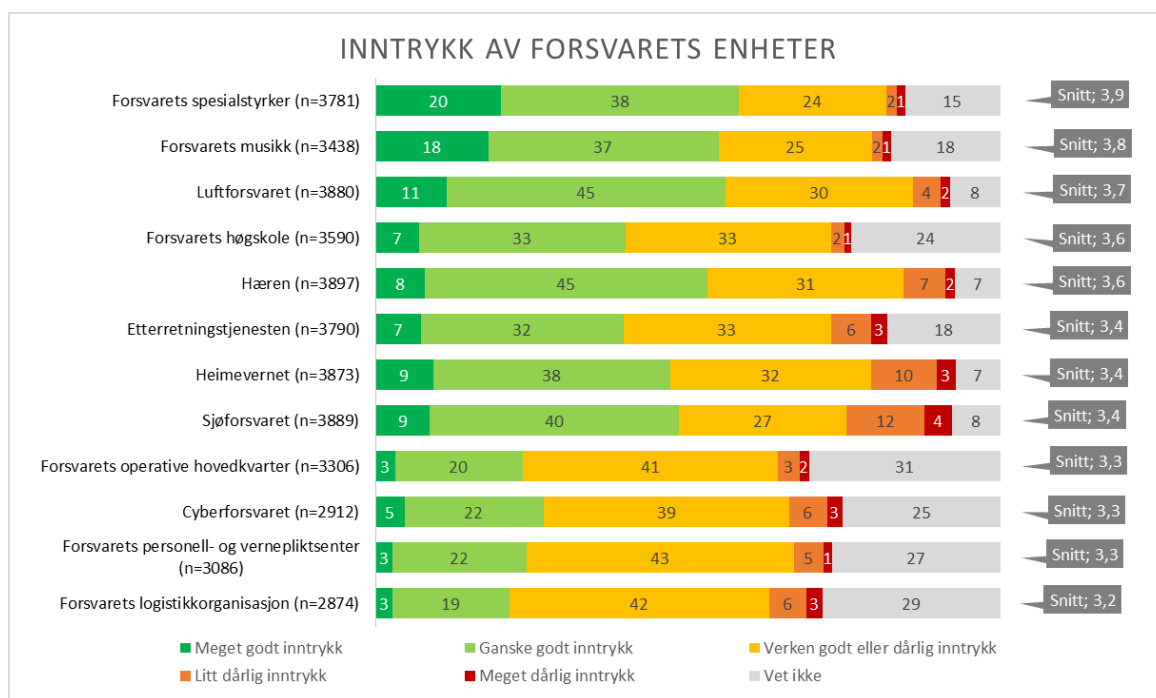
Figur 29 Kjennskap til Forsvarets enheter: 2011-2019¹⁸

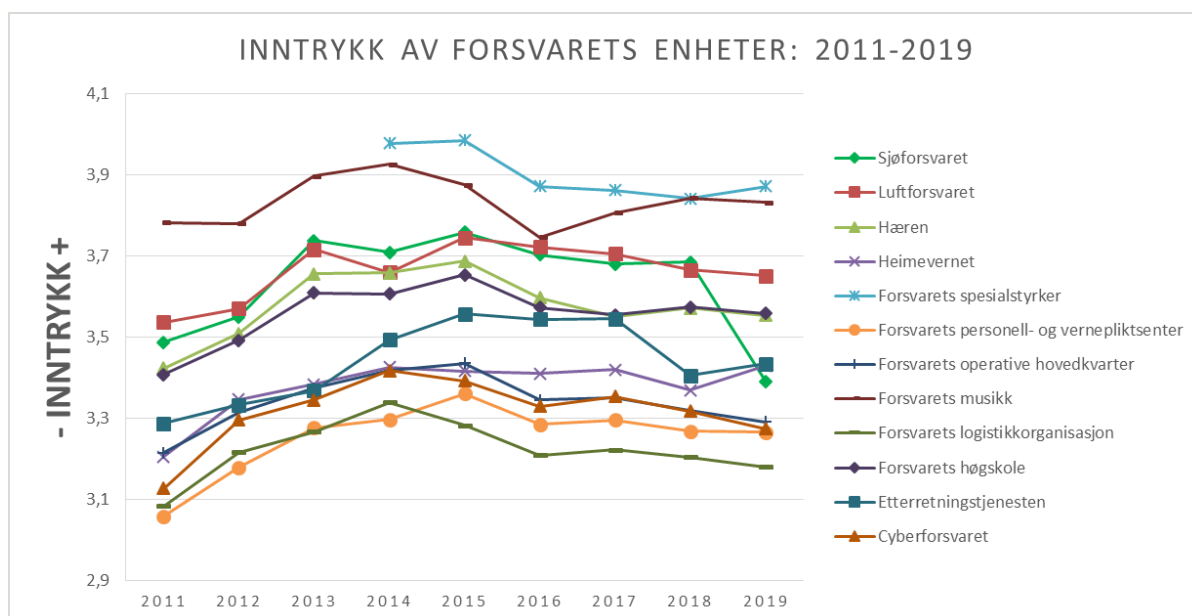
¹⁷ Snittverdier: 1=Fullstendig ukjent, 4=Meget godt kjent.

¹⁸ I 2011-2013 ble det spurt om «Vernepliktsverket», og i 2014: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter (tidl. Vernepliktsverket)» (2016-: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter»). I 2011-2012 ble det spurt om

Figur 30 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? (Q27)¹⁹

Figur 31 Inntrykk av Forsvarets enheter: 2011-2018²⁰

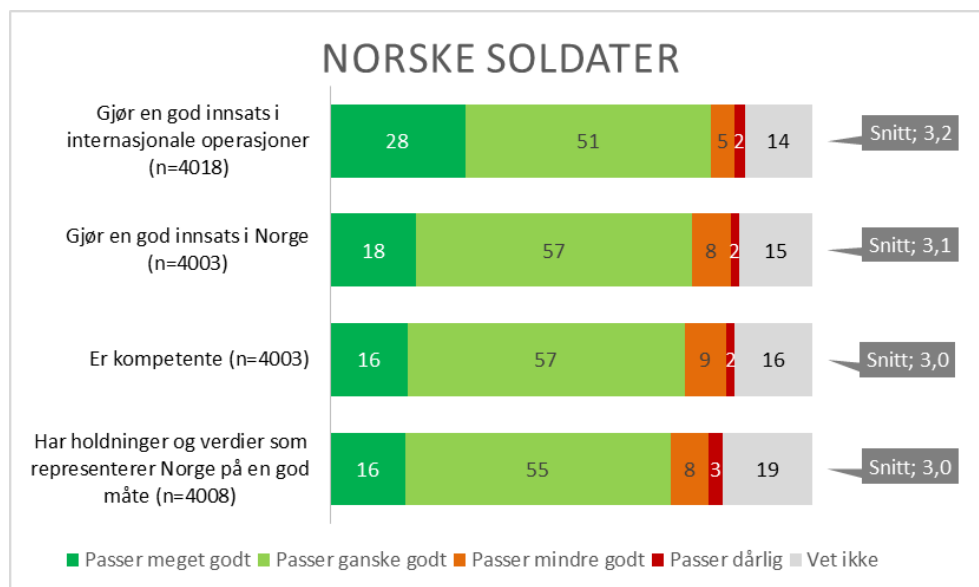
«Forsvarets Informasjonsinfrastruktur (INI – avdeling for samband, IKT, datasikkerhet og cyberforsvar)» (2016-: «Cyberforsvaret»).

¹⁹ Snittverdier: 1=Meget dårlig inntrykk, 5=Meget godt inntrykk

²⁰ I 2011-2013 ble det spurt om «Vernepliktsverket», og i 2014: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter (tidl. Vernepliktsverket)» (2016-: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter»). I 2011-2012 ble det spurt om «Forsvarets Informasjonsinfrastruktur (INI – avdeling for samband, IKT, datasikkerhet og cyberforsvar)» (2016-: «Cyberforsvaret»).

8. Norske soldater

Figur 32 Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater? (Q20)²¹

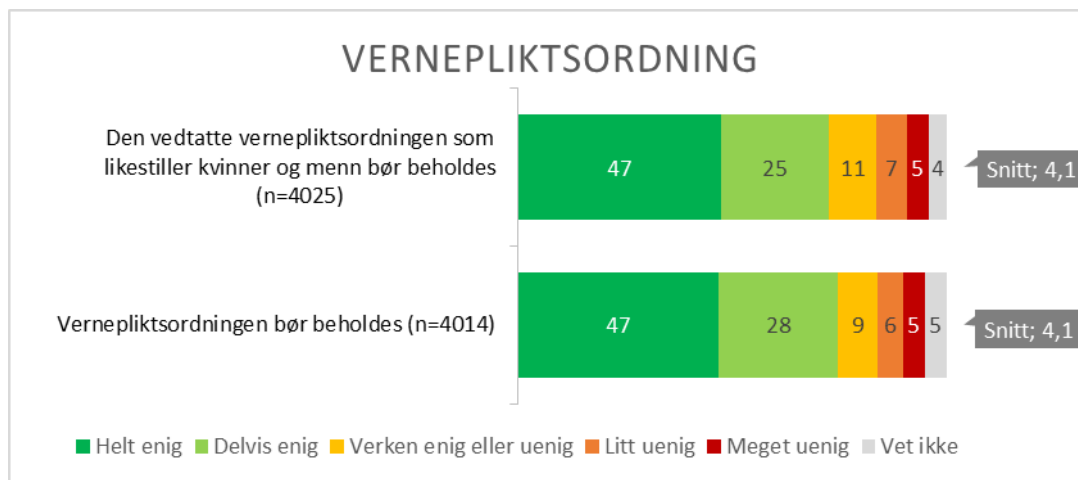
Befolkningen har et godt inntrykk av norske soldater. 8 av 10 (79 %) synes at beskrivelsen «gjør en god innsats i internasjonale operasjoner» passer ganske eller meget godt for norske soldater, og nær like mange synes det samme om beskrivelsene «gjør en god innsats i Norge» (75 %), «er kompetente» (73 %), og «har holdninger og verdier som representerer Norge på en god måte» (71 %). Mellom 7 og 11 % er uenige i dette, samtidig som mellom 14 og 19 % er usikre.

Norske soldater vurderes godt av hele befolkningen, uavhengig av kjønn, alder og utdanning. Resultatene har vært relativt stabile i flere år, og inntrykket har heller ikke endret seg det siste året.

²¹ Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=passer meget godt.

9. Verneplikt

Figur 33 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q11)

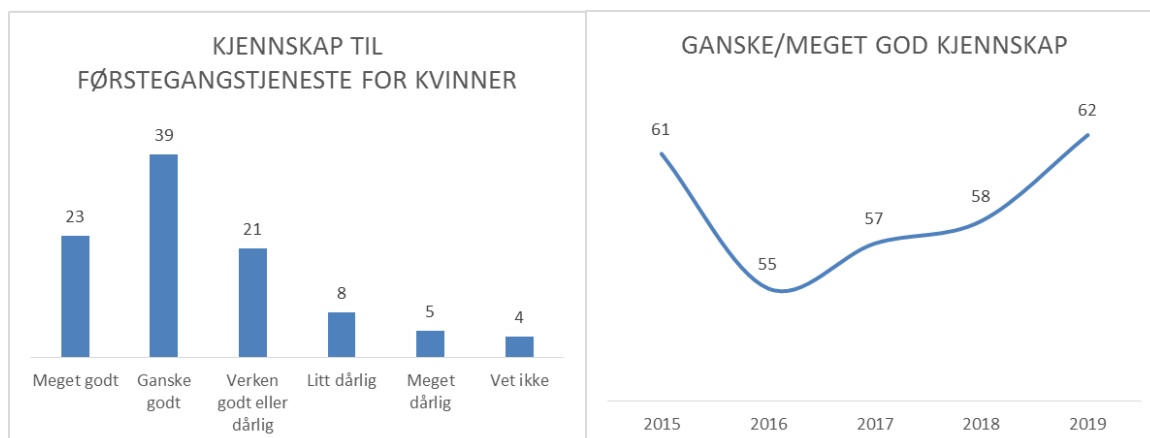

Befolkningen synes for det meste at den vedtatte vernepliktsordningen som likestiller kvinner og menn bør beholdes. 73 % er enige, mens 12 % er uenige i at den bør beholdes. I perioden 2015-2017 steg andelen som mente den likestilte vernepliktsordningen burde beholdes (2015: 67 % enige, 2016: 73 %, 2017: 75 %). Resultatene i 2019 er omtrent de samme som i 2017 og 2018. Kvinner og menn er like enige.

Vi ser en nær identisk resultat for vernepliktsordningen som sådan – et klart flertall, 75 %, er enige i at vernepliktsordningen bør beholdes, mens 11 % er uenige at den bør beholdes. Jo eldre innbyggerne er, jo mer enige er de at vernepliktsordningen bør beholdes. Mens 84 % av de over 60 år mener den bør beholdes, mener kun 66 % av de under 30 det samme. Oppslutningen rundt vernepliktsordningen har vært om lag den samme de siste 4 årene²².

²² I 2014/2015 var påstanden omvendt: «vernepliktsordningen bør avskaffes». Ikke direkte sammenlignbart, og derfor ikke inkludert i denne rapporten.

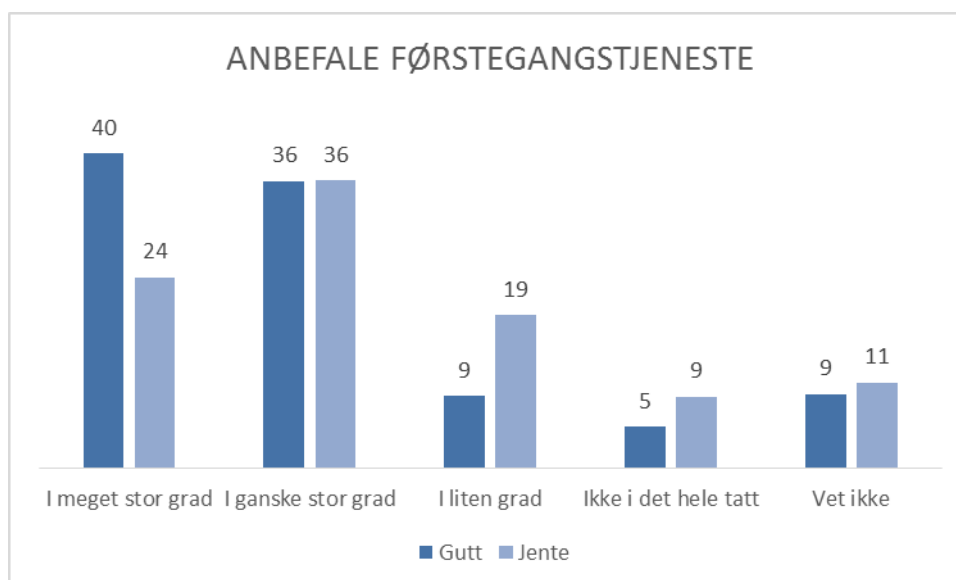
Figur 34 Hvor godt eller dårlig er du kjent med at kvinner født i 1997 eller senere, på lik linje med menn, blir vernepliktige og blir innkalt til førstegangstjeneste? (Q12)

62 % av befolkningen er godt kjent med den likestilte vernepliktsordningen. 13 % kjenner dårlig til dette. Vi ser antydninger til økt kjennskap de siste 4 årene, selv om kjennskapen var høyere i 2015 enn i perioden 2016-2018. Det er fortsatt slik at de yngste har vesentlig bedre kjennskap til den nye vernepliktsordningen, og at kjennskapen er avtakende med alder.

Befolkningen er i stor grad positive til at unge gjennomfører førstegangstjeneste. 76 % ville anbefalt gutter å gjennomføre førstegangstjeneste. 61 % sier at de ville anbefalt en jente å gjennomføre førstegangstjeneste. Resultatene er i begge tilfeller har vært relativt like de siste 5 årene. «Gapet» mellom anbefalingen til gutter og jenter forblir slik det har vært.

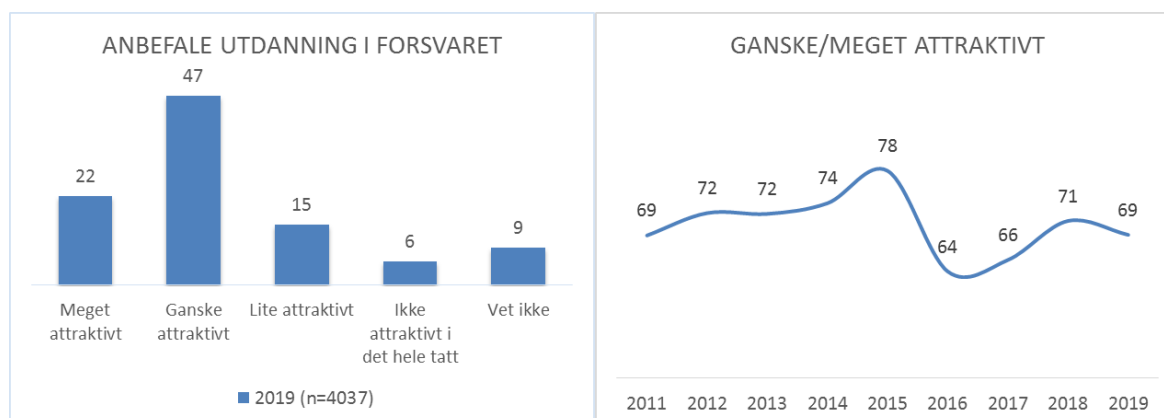
Figur 35 I hvilken grad vil du anbefale en gutt/jente som er ung i dag å gjennomføre førstegangstjeneste? (Q14/Q15)

10. Utdanning og karriere i Forsvaret

10.1 Utdanning

Figur 36 Hvis du skulle anbefale en utdanning i dag, hvor attraktivt mener du det ville være å velge en utdanning i Forsvaret? (Q18)

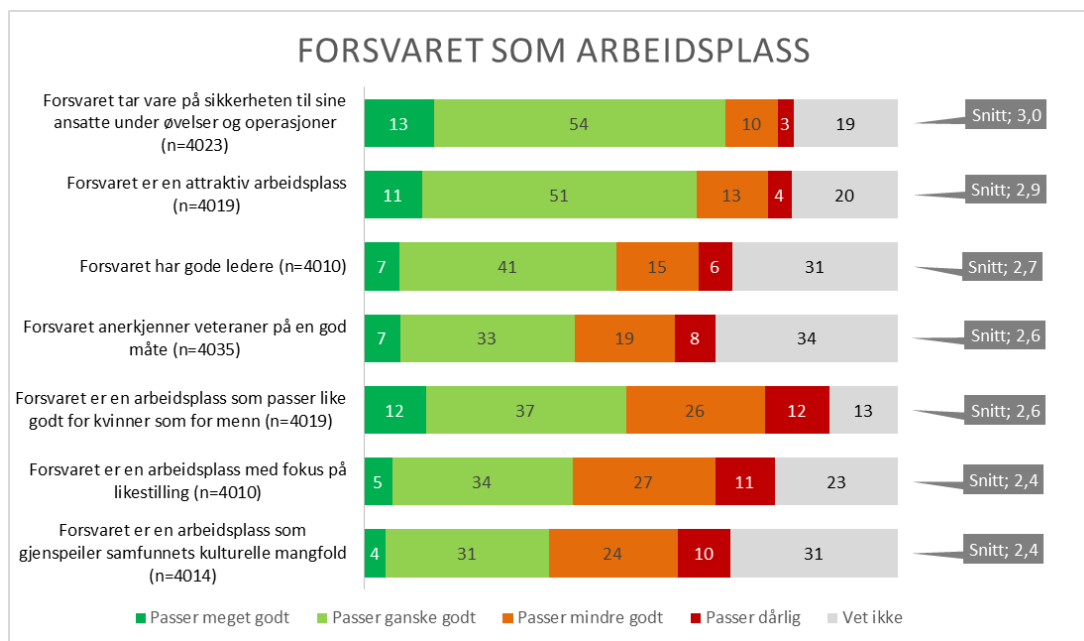
7 av 10 mener at det er attraktivt å velge en utdanning i Forsvaret, dersom de skulle anbefale en utdanning i dag. 2 av 10 mener det er meget attraktivt, mens 5 av 10 (47 %) mener det er ganske attraktivt. I underkant av 2 av 10 (15 %) mener det er lite attraktivt, og i underkant av 1 av 10 (6 %) mener det ikke er attraktivt i det hele tatt.

Innbyggerne som er over 44 år mener at utdanning i Forsvaret er mer attraktivt (76 % ganske/meget attraktivt) enn de som er yngre (61 %). De med lav utdanning mener også at det er noe mer attraktivt (72 %) enn de med høy utdanning (65 %).

Hvor attraktivt befolkningen mener det ville vært å anbefale en utdanning i Forsvaret steg i perioden 2011-2015, men opplevde et kraftig fall i 2016. Siden har det blitt mer attraktivt å anbefale utdanning i Forsvaret frem til 2018. Årets resultat er om lag det samme som i 2018.

10.2 Jobb

Figur 37 Nedenfor følger noen utsagn om Forsvaret som arbeidsplass. Hva er ditt inntrykk av hvor godt eller dårlig disse utsagnene passer for Forsvaret? (Q19)²³

Befolkningen har best inntrykk av Forsvarets ivaretagelse av sikkerheten til ansatte under øvelser og operasjoner. 7 av 10 (68 %) mener utsagnet passer ganske- eller meget godt. 6 av 10 mener at utsagnene «attraktiv arbeidsplass» (62 %) passer ganske- eller meget godt. I underkant av 5 av 10 innbyggere mener utsagnet og «Forsvaret har gode ledere» (47 %) passer ganske eller meget godt.

Befolkningen er mer splittet i synet på hvorvidt utsagnene «Forsvaret anerkjenner veteraner på en god måte» og spesielt om Forsvaret er en arbeidsplass med fokus på likestilling, -som passer like godt for kvinner som for menn og -som gjenspeiler samfunnets kulturelle mangfold passer for Forsvaret som arbeidsplass. 5 av 10 innbyggere mener at «Forsvaret er en arbeidsplass som passer like godt for kvinner som for menn» passer godt, samtidig som 4 av 10 mener det passe mindre godt/dårlig.

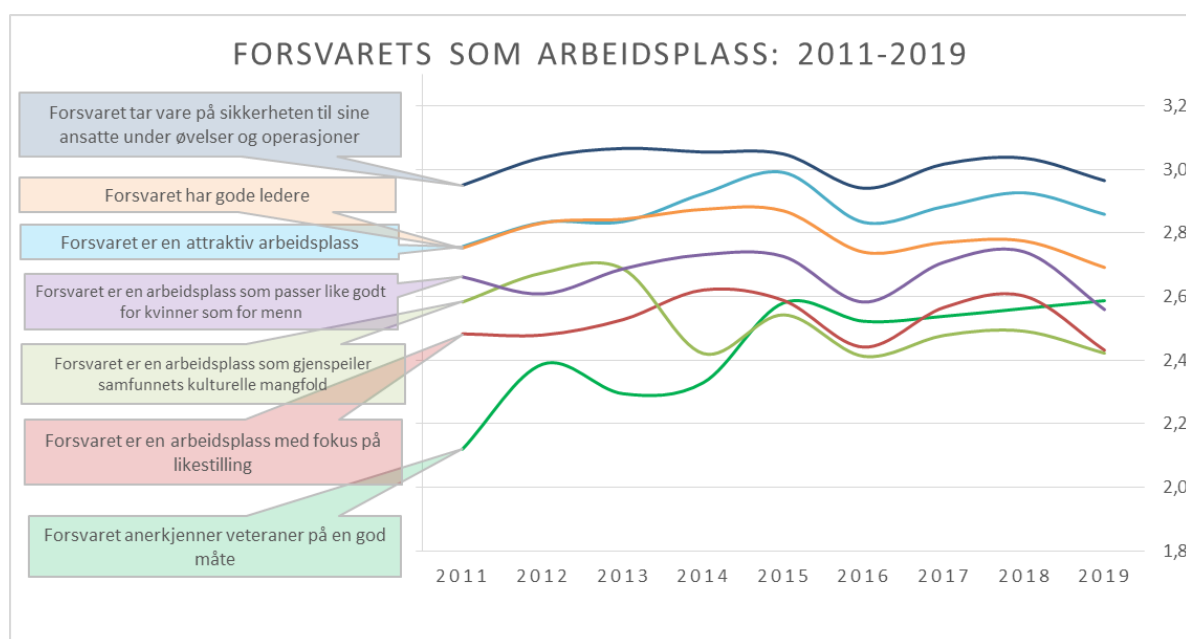
4 av 10 eller færre mener øvrige utsagn passer ganske eller meget godt (hvv. 35-40 %). I underkant av 3 av 10 mener at «Forsvaret anerkjenner veteraner på en god måte» passer mindre godt/dårlig. I underkant av 4 av 10 mener at følgende beskrivelser passer mindre godt/dårlig: «Forsvaret er en arbeidsplass med fokus på likestilling» (38 %) og «Forsvaret er en arbeidsplass som gjenspeiler samfunnets kulturelle mangfold» (34 %).

For samtlige utsagn er det også nevneverdig mange som ikke vet om utsagnene passer. 1 av 10 svarer at de ikke vet om «Forsvaret er en arbeidsplass som passer like godt for kvinner som for menn» passer, og mellom 19 og 34 % sier at de ikke vet om de øvrige utsagn passer Forsvaret som arbeidsplass.

²³ Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=Passer meget godt.

Inntrykket av Forsvaret som arbeidsplass har for det meste ligget stabilt siden 2011. De største svingningene finner vi i utsagn som er endret underveis (se fotnote til figur). Utover de endrede utsagnene har Forsvaret som arbeidsplass blitt noe mer attraktiv i perioden 2013-2015. I 2016 ble Forsvaret vurdert noe dårligere på samtlige punkter. Andelen som svarer at utsagnene passer ganske/meget godt falt med 3-7 prosentpoeng, med unntak av ivaretagelse av veteraner, som var tilnærmet uendret. I 2017 var det en svak oppgang eller samme resultater som i 2016 for de fleste egenskapene. I 2018 så vi nær identiske resultater sammenliknet med 2017. I 2019 derimot ser vi spesielt nedgang i hvor godt innbyggerne synes at utsagnene «Forsvaret er en arbeidsplass med fokus på likestilling» og «Forsvaret er en arbeidsplass som passer like godt for kvinner som for menn». 9 prosentpoeng færre mener at sistnevnte utsagn passer godt i 2019 sammenliknet med i 2018. Selv om det ikke er vesentlig færre som mener at utsagnet om Forsvaret som en arbeidsplass med fokus på likestilling passer godt (4 prosentpoeng), er det en del flere som mener at utsagnet passer mindre godt / dårlig (9 prosentpoeng). Det er også en antydning til at noen færre mener at Forsvaret har gode ledere (4 prosentpoeng færre mener at utsagnet passer godt). Øvrige utsagn har i liten grad endret seg sammenliknet med fjoråret.

Figur 38 Forsvaret som arbeidsplass: 2011-2019²⁴

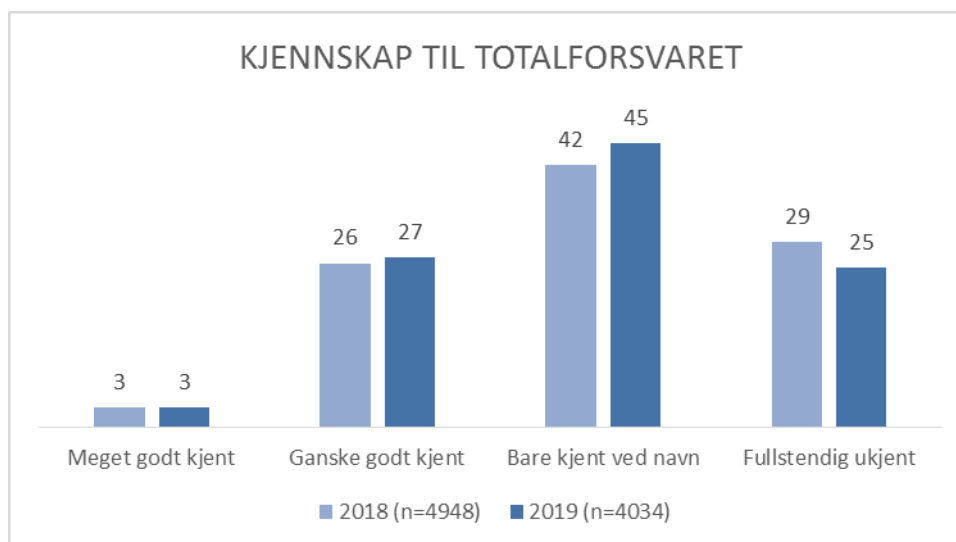

²⁴ I 2011-2014 var påstanden «Forsvaret ivaretar veteraner på en god måte» (2016-: «Forsvaret anerkjenner veteraner på en god måte»). I 2011-2013 var påstanden: «Forsvaret er en arbeidsplass som bør gjenspeile samfunnets kulturelle mangfold» (2016-: Forsvaret er en arbeidsplass som gjenspeiler samfunnets kulturelle mangfold»).

Vedlegg

Kjennskap: Totalforsvaret

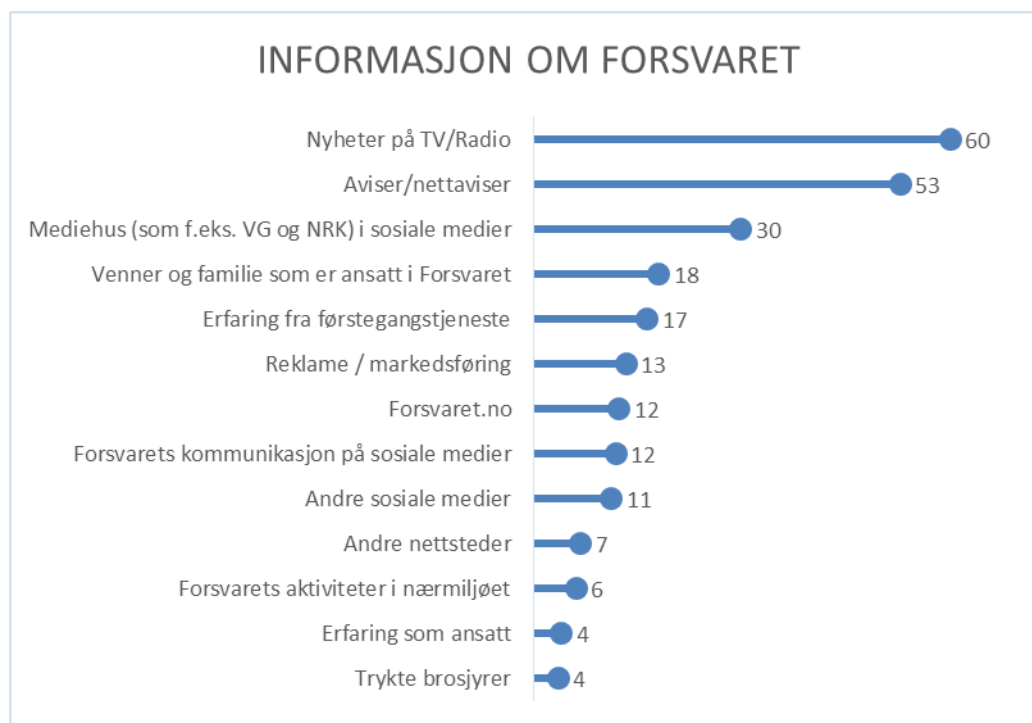
Figur 39 Hvor godt kjenner du til totalforsvaret (samarbeid mellom Forsvaret og det sivile samfunnet)?

I underkant av 8 av 10 (75 %) har hørt om totalforsvaret. Flesteparten av disse kjenner bare totalforsvaret ved navn (totalt 45 % av innbyggerne). Totalt har 27 % ganske god kjennskap, og kun 3 % meget god kjennskap til totalforsvaret. Menn uttrykker vesentlig bedre kjennskap enn kvinner, og kjennskapen er stigende med alder. Totalforsvaret har blitt marginalt bedre kjent det siste året (4 prosentpoeng flere har hørt om totalforsvaret).

Tilknytning og erfaring

Figur 40 Hvor får du informasjon om Forsvaret fra? (Q3)

Størst andel av befolkningen får mest informasjon om Forsvaret gjennom nyhetsbildet. 6 av 10 får informasjon gjennom nyheter på TV eller radio, og nær like mange (53 %) får informasjon gjennom aviser eller nettavis. En del (3 av 10) får også informasjon gjennom mediehus i sosiale medier.

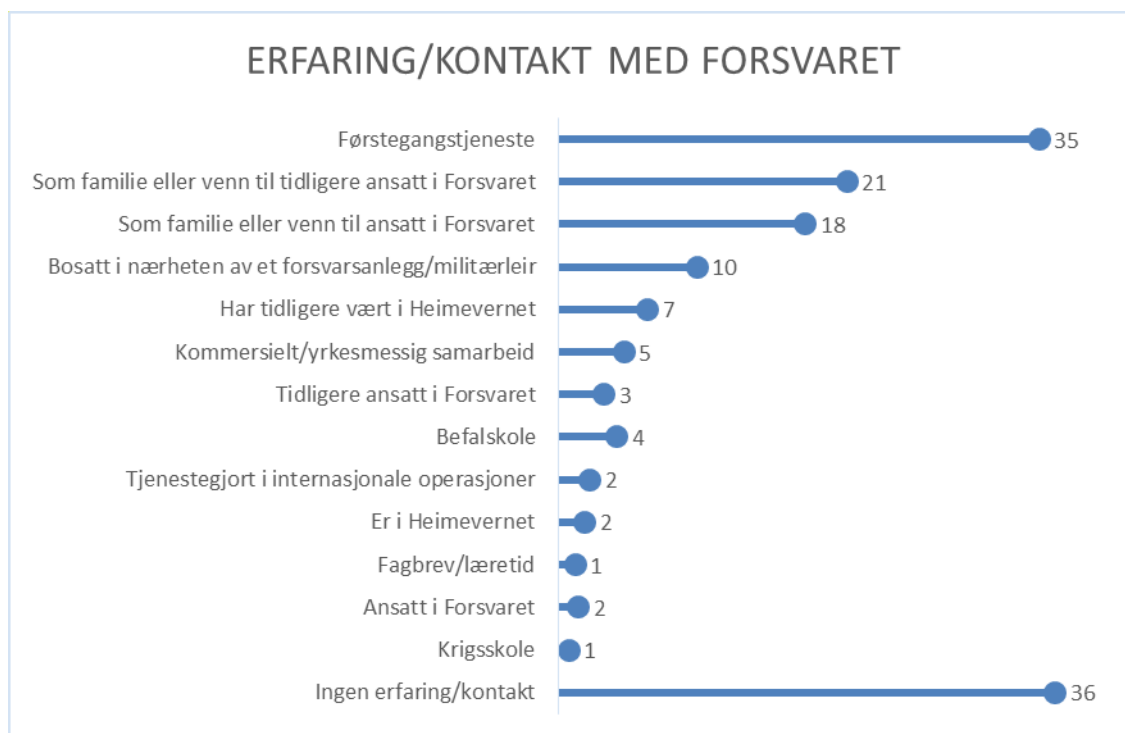
Mange av informasjonskanaler varierer med alder. Andelen innbyggere som får informasjon om Forsvaret gjennom aviser/nettavis og spesielt nyheter på TV/radio er *stigende* med alder. Andelen innbyggere som får informasjon om Forsvaret gjennom sosiale medier (enten via mediehus eller Forsvarets kommunikasjon) eller Forsvaret.no er fallende med alder. I underkant av 4 av 10 av innbyggere under 30 år får informasjon gjennom nyheter på TV/radio og mediehus via sosiale medier. Det samme gjelder hhv 8 av 10 og i underkant av 3 av 10 (26 %) av innbyggere som er 60 år eller eldre. Rundt 2 av 10 av innbyggere under 30 år får informasjon gjennom Forsvaret.no (27 %), forsvarrets kommunikasjon i sosiale medier (24 %) eller andre steder på sosiale medier (19 %), mens det samme gjelder for hhv. 4, 4 og 6 % av innbyggere i alderen 60+ år.

Det er også flere av de yngste som får informasjon om Forsvaret gjennom reklame eller markedsføring (31 %), eller gjennom venner og familie som jobber i Forsvaret (28 %) sammenliknet med de eldste (hhv. 6 og 10 %).

Erfaring fra førstegangstjeneste er relativt jevnt mellom aldersgruppene, men er naturlig nok en informasjonskanal nesten utelukkende for menn. 30 % av menn får informasjon gjennom erfaring fra førstegangstjeneste, mens kun 3 % av kvinner får det samme.

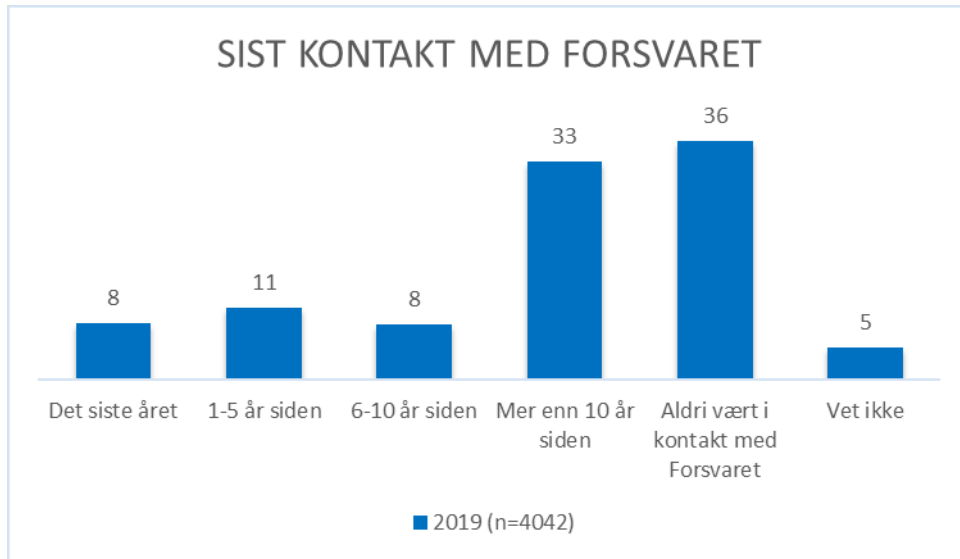
Det er også mindre endringer sammenlignet fjoråret, men en antydning til at en større andel av de yngste har fått informasjon gjennom reklame/markedsføring.

Figur 41 I hvilken sammenheng har du erfaring med/vært i kontakt med Forsvaret? (Q35)

Befolkningen har først og fremst erfaring og kontakt med Forsvaret gjennom førstegangstjeneste, familie eller venner til ansatte eller tidligere ansatte. Det er svært små forskjeller sammenlignet med 2018, og det er fortsatt kjønn som utgjør den største forskjellen. Mens 19 % av menn svarer at de ikke har erfaring/kontakt med Forsvaret, svarer 54 % av kvinnene det samme. Dette, fordi flere menn har vært i førstegangstjeneste, men også fordi flere menn har tjenestegjort i Forsvaret på andre måter.

Figur 42 Når var du sist i kontakt med Forsvaret? (Q36)

36 % har aldri vært i kontakt med Forsvaret, og om lag like mange (33 %) var sist i kontakt med Forsvaret for mer enn 10 år siden. Rundt 1 av 10 (8-11 %) var sist i kontakt med Forsvaret det siste året, for 1-5 år siden, eller for 6-10 år siden. Dette har endret seg lite de siste årene.

